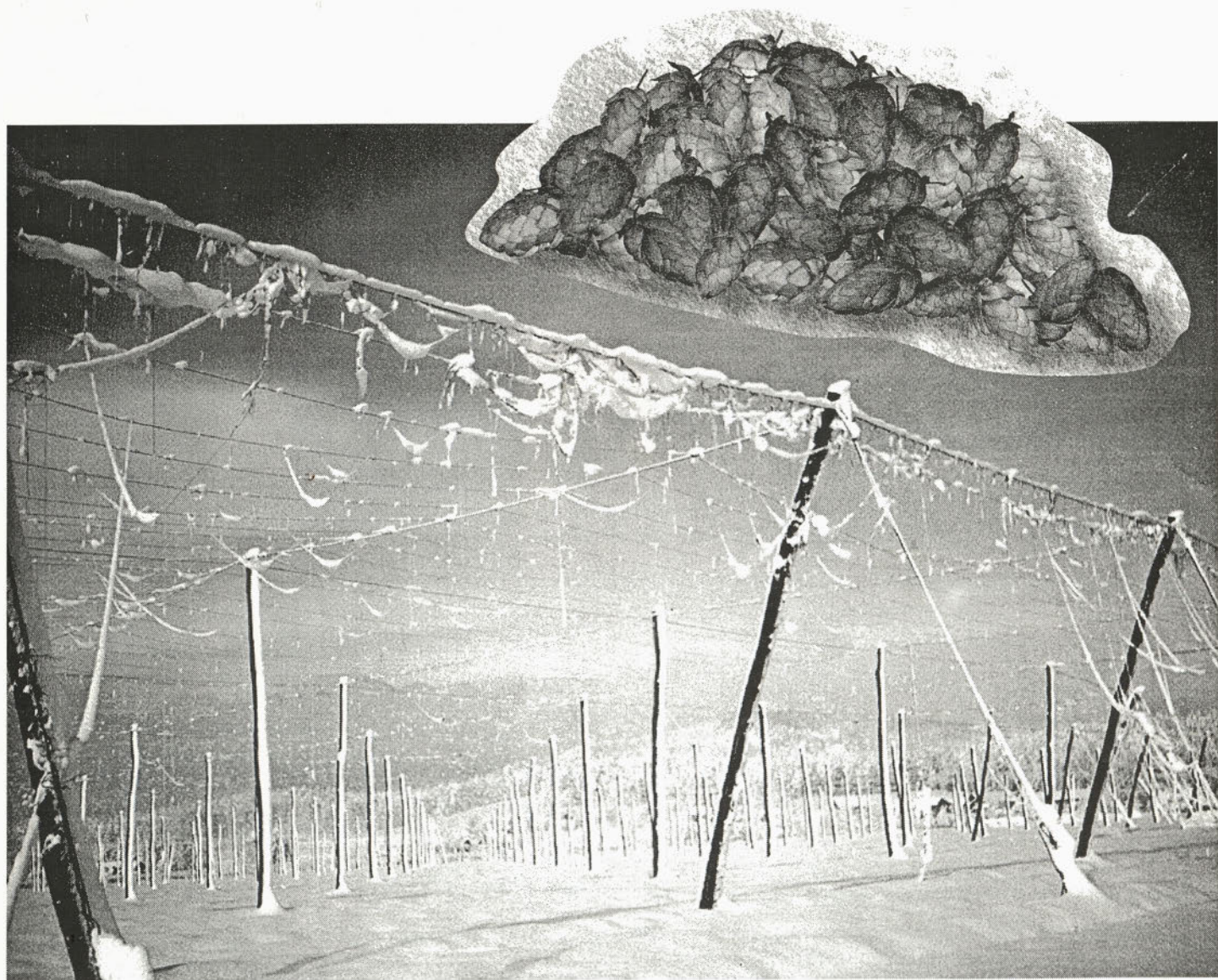

11-12/96
leto 65

Hmeljar

NOVEMBER-DECEMBER 1996, ŽALEC, S. 181 - 212

ISSN 1318 - 6138

VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE
IN SREČNO 1997
VAM ŽELI
HMELJARSKO ZDRUŽENJE SLOVENIJE

VSEBINA

DRAGI BRALCI!.....	183
OPOZORILO HMELJARJEM	183
MINISTER ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO NA OBISKU PRI HMELJARJIH V SAVINJSKI DOLINI.....	184
44. MEDNARODNI HMELJARSKI KONGRES	185
PRESEDNIK MEDNARODNE HMELJARSKE ZVEZE JOSEF SCHRAG NA OBISKU V SLOVENIJI	189
IZ STROJNEGA KROŽKA	190
KATERE SORTE HMELJA SADITI ?	191
BREZVIRUSNI SADILNI MATERIAL V HMELJARSTVU SLOVENIJE.....	191
KAJ LAHKO JESENI STORIMO ZA TLA V HMELJIŠČIH	194
JE PODRAHLJAVANJE HMELJIŠČ ŠE KORISTNO	198
RAZKUŽEVANJE TAL S SREDSTVOM BASAMID GRANULAT	201
OBRESTI KOT CENA IZPOSOJENIH SREDSTEV	204
PRI OCVRKOVH.....	206
AKTIVNOSTI HMELJARSKEGA SINDIKATA	207
O SLOVESU SAVINJSKEGA HMELJA.....	209

**VESELE BOŽIČNE
PRAZNIKE IN
SREČNO, USPEŠNO
TER ZDRAVO 1997**

VAM ŽELI

**HMEZAD EXPORT-
IMPORT ŽALEC**

Revija Hmeljar, Žalskega tabora 2, 3310 Žalec

Izdajatelj in založnik: Hmeljarsko združenje Slovenije

Glavni in odgovorni urednik: Martina Zupančič; Urednik strokovne priloge: Miljeva Kač; člani uredniškega odbora: Marjana Natek, Franc Puklavac, Marjan Drobne, Janez Luževič, dr. Lojze Četina, mag. Iztok Košir, mag. Marta Dolinar, Drago Gajšek, Vinko Drča, Irena Friškovec, Vlasta Knapič; lektor: Anka Krčmar

Tisk: HARI tisk, Dobriša vas 36, Petrovče; Frekvenca: 12 - krat letno

Revija je po mnenju št. 23/40 pristojnega organa uvrščena med proizvode informativnega značaja, za katerega se plačuje davek od prometa proizvoda po 5 % stopnji.

Naklada: 700 izvodov

DRAGI BRALCI !

Pred Vami je zadnja številka revije v letošnjem letu. Hvala avtorjem, ki so vam, upam, s svojimi prispevki pomagali pri vsakdanjih problemih in vam hkrati posredovali čim več informacij o dogodkih iz hmeljarskega sveta. Koliko je to uspelo, boste presodili sami. Z vašo pomočjo in sodelovanjem v prihodnje bi lahko medsebojno obveščenost še izboljšali. K pisanju ste povabljeni vsi, če pa to komu ne gre od rok, pa pokličite in skupaj bomo prav gotovo uspeli.

Še nekaj dni in tukaj bo novo leto. Ob začetku smo vsi polni želja za srečno, dobro in kakovostno letino, ki bi jo seve radi tudi najbolje prodali. Kolikor časa sem v hmeljarstvu, ni bilo nobeno leto enako drugemu. Vsakič so bili problemi novi in nenazadnje tudi iz leta v leto težji.

Zahteve svetovnega trga glede kvalitete, škropljenja se na konkurenčnem trgu vse bolj zaostrojujejo. Veliko evropskih in tudi že nekatera slovenska podjetja so si pridobila certifikat ISO 9000, ki zagotavlja kupcu, da je proizvod kvaliteten. V tej smeri gremo tudi mi. Ne smemo si samo ponavljati, kaj vse bomo storili, ampak to začeti tudi uresničevati.

Zima je čas, ki ga je potrebno posvetiti izobraževanju, ker čez leto vsled dela za to kar prevečkrat zmanjka časa. To je tudi čas, da analiziramo stanje in se tudi v resnici lotimo problemov: vzdrževanja in novogradenj žičnic, sajenja prave sorte na pravo in primerno pripravljeno zemljišče, namakanja in kvalitetnega spravila hmelja. Prisotna je tudi problematika oskrbe z najcenejšim in hkrati ustreznim reprodukcijskim materialom. Vse to zahteva resno preudarjanje in odločanje.

Z modrimi odločitvami bomo sposobni kljubovati zaostrovanju zahtev na svetovnem trgu. Povsod po svetu se firme in proizvajalci združujejo, pri nas pa.... Slovenski hmeljarji so že zgodaj ugotovili, da le združeni nekaj pomenijo. Našo enotnost so nam desetletja zavidali mnogi po svetu. Vedeti je treba, da nam je ne more porušiti nihče, če je ne bomo sami. Zberimo pogum in začnimo graditi.

Novo leto naj nas privede k ugotovitvi, da pravzaprav veliko že imamo. Potrebno je le odstraniti manj dobro in ga zamenjati z boljšim, potem pa, **srečno hmeljarji v letu 1997 !**

Urednica

agroruše

Agroruše d.o.o., SLO - 2342 Ruše, Tovarniška 27
Tel. +386 62 661 511, fax +386 62 661 032

V firmi **AGRORUŠE** vam za uspešno hmeljarsko pridelavo priporočamo uporabo preizkušenih sredstev za varstvo rastlin, ter organskih in foliarnih gnojil:

AKARICIDI:

MITAC

OMITE

ORTUS - novost v sezoni 1996

FUNGICIDI:

RIDOMIL 25 WP

CUPROXAT - tekoč bakreni pripravek

THIOVIT - mikrogranulirano žveplo

Iz bogate palete organskih in foliarnih gnojil vam priporočamo:

BIOSOL visokokakovostno organsko - mineralno gnojilo, ki vsebuje 80 - 90 % organske mase, 6,0 - 9,0 % dušika, 2,0 % fosforja in 3,0 - 4,0 % kalija.

BIOPOST, kot nadomestek hlevskega gnoja (učinek 1 tone BIOPOSTA je enakovreden učinku 20 - 30 ton preperalega hlevskega gnoja).

Gnojenje z organskimi gnojili pa lahko po potrebi dopolnite s foliarnimi pripravki iz palete blagovne znamke **WUXAL** (**WUXAL Fe**, **WUXAL B**, **WUXAL MG**) ali s tekočim foliarnim gnojilom **FOLIAR**.

***ŽELIMO VAM VESELE PRAZNIKE, SREČNO, USPEŠNO IN PLODNO
LETO 1997 !***

MINISTER ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO NA OBISKU PRI HMELJARJIH V SAVINJSKI DOLINI

Na povabilo Hmeljarskega združenja Slovenije si je v četrtek, 05.09.1996, minister dr. Jože Osterc v spremstvu državnega sekretarja gospoda Ivana Obala in svetovalca vlade gospoda Lojzeta Senegačnika ogledal obiranje, sušenje, navlaževanje in basanje hmelja v Savinjski dolini. Čeprav so nekateri hmeljarji obiranje že zaključili, so se predstavniki ministrstva dobro seznanili s tem pomembnim opravilom pridelovanja hmelja. Minister si je s posebnim zanimanjem ogledal "klasično" hmeljsko sušilnico v Vrbju, ker je med savinjskimi hmeljarji potreba in interes za gradnjo novih sušilnic.

foto: J. Brežnik

Minister prof. dr. Osterc pri ogledu obiranja hmelja.

Predstavniki Hmeljarskega združenja Slovenije, kmečkega sindikata - odbora za hmeljarstvo, Inštituta za hmeljarstvo in pivovarstvo in Hmeza Export-Importa pa so izkoristili priliko, da ministra in njegove najvišje sodelavce temeljito seznanijo z letošnjo letino hmelja in s stanjem v hmeljarstvu doma in v svetu.

Predstavnike ministrstva so seznanili s problematiko nabave sezone delovne sile iz drugih držav - Hrvatske, ZR Jugoslavije (delovno dovoljenje, bivalna viza, delovna viza). Minister je za reševanje te problematike obljubil pomoč v obliki skupne akcije glede poenostavitve pridobivanja potrebnih dokumentov za sezone delavce izven R Slovenije ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, notranjega in zunanjega ministrstva.

Zaradi slabega ekonomskega stanja hmeljarstva smo hmeljarji po novno izpostavili potrebo po večji

pomoči države v okviru intervencij za kmetijstvo.

Predstavniki Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano so obljubili, da bodo izkoristili vse možnosti, da bi vključili naše zahteve v program intervencij za leto 1997. Dogovorili smo se tudi, da pripravimo projekt premene in obnove hmeljišč za naslednja leta, ki bi ga subvencioniralo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Izpostavili smo tudi vprašanje statusa Inštituta za hmeljarstvo in pivovarstvo Žalec. Minister je obljubil, da bo nudil vso pomoč, da bo inštitut čimprej dobil status javnega zavoda.

V.d. direktor

Jože BREŽNIK, dipl.ing.agr.

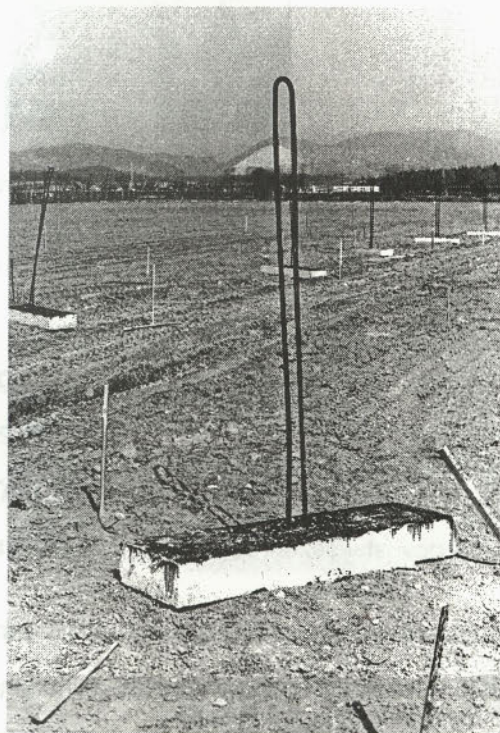

foto: M. Veronek

Čvrsto sidranje slovenskega hmeljarstva - le pospešeno z novimi investicijami in tehnološkim razvojem. Na fotografiji dolgotrajno sidro za hmeljsko žičnico.

44. MEDNARODNI HMELJARSKI KONGRES

Letošnji mednarodni hmeljarski kongres (44. po vrsti) je bil združen z 42. kongresom Združenja evropskih trgovcev, pod skupnim imenom "Hmeljarsko gospodarski kongres". Odvijal se je v Münchnu (ZRN) od 3. do 7. avgusta 1996.

Zaradi skupnega kongresa je bila tudi udeležba rekordna. Uradnih udeležencev na kongresu je bilo okoli 300. Prisotni so bili proizvajalci hmelja, hmeljski trgovci, predstavniki pivovarn in pivovarniških združenj, predstavnica Komisije evropske skupnosti, gospa Micheline Wauters iz Brusla, mnogi hmeljarski strokovnjaki, znanstveniki in predstavniki zveznega ter bavarskega ministrstva. V času ogleda hmeljišč in hmeljarskega inštituta v Hüllu pa se je "kongresnikom" priključilo še cca 400 oseb, katerih delo je povezano s proizvodnjo hmelja, trgovino s hmeljem, pivom in stroko.

Udeleženci "hmeljarsko-gospodarskega" kongresa so bili iz sledečih držav: Avstralije, Belgije, Bolgarije, Francije, ZR Jugoslavije, Poljske, Rusije, Švice, Hrvaške, Španije, Južne Afrike, Češke republike, Ukrajine, Velike Britanije, ZDA, ZRN in Slovenije.

Od članic Mednarodne hmeljarske zveze je manjkala samo Nova Zelandija.

Program kongresa je vseboval sledeče aktivnosti:

I. Seja predsedstva Mednarodne hmeljarske zveze (zaprta seja),

II. Seja ekonomske komisije Mednarodne hmeljarske zveze,

III. Seja tehnične komisije Mednarodne hmeljarske zveze,

IV. Seja Združenja evropskih trgovcev (zaprta seja),

V. Seja delovne skupine Mednarodne hmeljarske zveze in Združenje evropskih trgovcev (zaprta seja),

VI. Ogled hmeljišč v Hallertau-u, hmeljarskega inštituta v Hüllu,

VII. Skupščina Mednarodne hmeljarske zveze.

I., II. Seja predsedstva in ekonomske komisije Mednarodne hmeljarske zveze

Na osnovi seje predsedstva, ki jo je vodil predsednik Mednarodne hmeljarske zveze gospod Josef Schrag, in ekonomske komisije Mednarodne

hmeljarske zveze, vodil jo je predsednik gospod Patrik Finance, poročil predstavnikov držav članic Mednarodne hmeljarske zveze in diskusij na predsedstvu in ekonomski komisiji se ugotavlja sledeče:

1. V Avstraliji so se površine v letu 1996 zmanjšale za 26 ha, na 1017 ha. Pridelali so 2.924 t hmelja (cca 370 t več od leta 1995).

2. V Belgiji so se površine zmanjšale na 343 ha (za 31 ha). Pričakujejo normalno letino (504 t). Prodanega imajo cca 15 %. Cene so slabe (5 - 6 DEM). Trg je miren.

3. V Bolgariji se je z denacionalizacijo spremenilo lastništvo zemlje "iz državnega v privatno". Mnogi "novi" lastniki ne vedo, kaj bi z zemljo. Od lanskih 1625 ha hmeljišč jih je v letu 1996 ostalo 505. Ocenjujejo, da bodo pridelali 405 ton hmelja. Pridelek je prodan.

4. V ZRN so se površine zmanjšale za 85 ha, tj. na 21.800 ha, od tega je 1920 ha prvoletnika. Pričakujejo boljšo letino od lani. Ocena je 36.000 t. V predprodaji imajo prodanega cca 73 %, trg je miren - trgovci čakajo rezultate obiranja. Povprečna cena letnika 1995 je bila malo pod 7 DEM.

5. V Češki republiki so se površine od lani zmanjšale za 770 ha na 930 ha. Pridelujejo samo aromatičen hmelj. Pričakujejo slabši pridelek od lani (cca 825 t). S cenami niso zadovoljni. Pričakovati je še zmanjšanje površin. V predprodaji imajo prodanega 60 % hmelja.

6. V Veliki Britaniji površine ostajajo skoraj nespremenjene (3.136 ha). Ocenjujejo, da bo pridelek boljši od lani - cca 4.750 t. Ves pridelek porabijo domače pivovarne. Grenčične sorte prodajajo po mnogo nižjih cenah kot aromatične. Zato se interes za saditev grenčičnih sort zmanjšuje. Letnika 1996 imajo prodanega okoli 60 %.

7. V Španiji so se površine zmanjšale za 300 ha, to je na 750 ha. Pričakujejo povprečno letino, cca 1.300 t. Letnik 1996 imajo prodan. Ocenjujejo, da se bodo površine še zmanjšale.

8. V Franciji so se površine povečale za 43 ha - na 714 ha. Pričakujejo boljšo letino od lani - 1.107 ton. Letnik 1996 imajo prodan.

9. V ZDA so se površine hmeljišč v letu 1996 povečale za 310 ha, tj. na 17.789 ha. Pričakujejo normalno letino, katere imajo prodane cca 90 %. Cene hmelja letnika 1995 so se gibale med 3,4 do 5,6 DEM za grenični hmelj in 6,8 do 9,0 DEM za aromatični hmelj.

10. V ZR Jugoslaviji pridelujejo letos hmelj na 627 ha. Pridelek ocenjujejo na 770 ton, ki bo porabljen doma.

11. V Poljski so se površine od lani povečale za 99 ha, tj. na 2.500 ha. Letošnji pridelek ocenjujejo na 3.500 ton. V predprodaji imajo prodanega 75 %. Lanske cene so se gibale med 5 do 6 DEM za kg hmelja.

12. V Slovaški so se površine zmanjšale za 100 ha, tj. na 1.000 ha. Pričakujejo 1.000 t pridelka, ki je že prodan. Lanske cene so bile malo nad 7 DEM/kg.

13. V Ukrajini so se površine zmanjšale za 1.000 ha, tj. na 4.033 ha. Pridelek ocenjujejo na 2.835 ha. Prodanega imajo samo 20 % pridelka. Tudi letnik 1995 še ni v celoti prodan (cca 500 t).

14. V Novi Zelandiji so se površine povečale za 17 ha, tj. na 372 ha. Ocenjuje se, da je pridelka malo pod 800 tonami. Prodanega je cca 80 %.

15. Za R Slovenijo smo poročali, da so se površine zmanjšale za 7 ha, na 2.364. Pridelek v letu 1996 smo ocenili na 3.550 t. V predprodaji je prodanega cca 75 %.

16. V okviru Mednarodne hmeljarske zveze so se površine v letu 1996 (66.250 ha) v primerjavi z letom 1995 (68.220 ha) zmanjšale za 1.970 ha.

17. Kljub zmanjšanju površin pa se ocenjuje, da bo pridelek samo za 1.000 t manjši od lani in ga bo cca 103.000 t.

18. Ker se sadijo nove sorte z višjimi pridelki in višjo alfo, se bodo površine hmeljišč še naprej zmanjševale.

19. Nove sorte z višjimi pridelki in višjo alfo lahko povzročijo, da se bodo površine hmeljišč razpolovile.

20. Še vedno je varstvo hmelja pred boleznimi in škodljivci oziroma harmonizacije predpisov in dovoljenih kemičnih sredstev za vse hmeljarje največji problem.

Na predsedstvu so bili v nadaljevanju potrjeni predlogi za hmeljarska priznanja.

Na prošnjo predstavnika ruskih hmeljarjev (Gordanov Genuadiy), je bila v polnopravno članstvo Mednarodne hmeljarske zveze sprejeta Rusija. V Rusiji pridelujejo hmelj na 3.300 do 3.600 ha in ga letno pridelajo 2.700 do 3.200 t.

Republika Kitajska se povabilu za vstop v Mednarodno hmeljarsko zvezo ni odzvala.

Na ekonomski komisiji je bilo šest referatov o problematiki varstva hmelja, o postopkih za pridobitev dovoljenj za uporabo in problematiki harmonizacije.

Referati so zainteresiranim na razpolago na Hmeljarskem združenju Slovenije.

Pivovarna Laško je število svojih let zaokrožila na 170. Tako dolgo se ob mestu ob Savinji že vari pivo. Jubilejno leto je prineslo nove razloge za ponos.

Proizvodnja je zrastle na sedemmestno številko, v hektolitrih, seveda. Nekaj čez 1.000.000 hektolitrov je bilo prodano doma, več kot 100.000 hektolitrov pa izven meja Slovenije; vse brez bistveno večjega števila zaposlenih : s 533 delavci.

Pivovarna Laško je po novem delniška družba. Njenih 14.500 družabnikov se lahko pohvali, da so imeli srečno roko, ko so izbrali delež v enem od petih najuspešnejših slovenskih podjetij.

Uspeh se razodeva tudi v novi podobi celotnega kraja. V eminentnih kulturnih in športnih dogodkih v slovenskem prostoru in mednarodnega pomena.

Mnogim je dalo svoj prispevek in ime - Laško.

III. SEJA TEHNIČNE KOMISIJE MEDNARODNE HMELJARSKE ZVEZE

Na seji tehnične komisije, ki jo je vodil predsednik dr. Gregory K. Lewis, so poslušali 4 referate:

1. Dr. G.C. Linsley-Noakes je imel referat z naslovom Tehnološki napredki pri proizvodnji hmelja v Južni Afriki, ki omogočajo konkurenčnost hmelja kljub težjim pridelovalnim pogojem.

2. Dr. Val Peacock, Anheuser-Buch Companies, v referatu "Optimalno sušenje, kondicioniranje in basanje - pakiranje hmelja, ki je skladiščen in uporabljen kot hmelj v storžkih" ugotavlja, da poškodovani storžki in lupolinske žleze pospešujejo staranje hmelja. Da bi se to zmanjšalo, se hmelj ne sme sušiti pod 9 do 10 % vlage (za evropski hmelj je procent še višji), najmanj 24 ur pred baliranjem se mora hladiti in basati, a ne več kot 100 do 125 kg na balo (ameriški hmelj).

3. Dr.ing. A. Heindl, jun., Heindl GmbH v referatu "Sušenje hmelja" opisuje metode za povečanje kapacitete sušenja na klasičnih in tračnih sušilnicah.

4. Ing. Jan Podsednik, Chmelarstvi družstvo Zatec in dipl.ing. Hans Robert Luttich, Ingenieurbüro Luttich, sta v referatu "Tehnologija obiranja hmelja z obiralnim strojem AT 50" opisala stroj, ki ima kapaciteto obiranja 50 do 150 ha v 14 do 21 dneh.

Referati so zainteresiranim na razpolago na Hmeljarskem združenju Slovenije.

IV. SEJA ZDRUŽENJA EVROPSKIH TRGOVCEV (prispevek gospoda A. Natka)

Letošnji 42. redni kongres Združenja evropskih trgovcev hmelja v Münchnu se je na svojem rednem sestanku v hotelu Forum, poleg proceduralnih tem, ki so tema vsakokratnih sestankov, z največjo pozornostjo lotil teme o harmonizaciji ameriških in evropskih predpisov o uporabi zaščitnih sredstev v proizvodnji hmelja. Izhajal je predvsem iz dejstva, da hmeljska proizvodnja brez uporabe škropiv ni možna.

Ker so v preteklosti bile precejšnje napetosti med evropskimi in ameriškimi proizvajalci hmelja, je v zadnjih dveh letih nastopilo obdobje sodelovanja in iskanja najustreznejših in najprimernejših sredstev. Po dolgotrajni in nemalokrat tudi napeti razpravi je bil osvojen predlog, ki je bil kasneje usklajen tudi na generalni skupščini IHB, naj se imenuje komisija petih predstavnikov posameznih članic ter predsednik Združenja in generalni sekretar - skupaj sedem ljudi in se s prav tako

sedmimi predstavniki, ki jih je imenovalo Združenje proizvajalcev, sestane na prvem sestanku v novembru na sejmu Brau v Nürnbergu. Osnovni namen srečanja bo obravnavati predloga oziroma poslovnika, ki ga je pripravila znanstvena komisija IHB, ki zlasti pri nemških predstavnikih ni naletel na odobravanje in je po precejšnjih dosedanjih usklajevanjih približno sprejemljiv.

Združenje je obravnavalo tudi zaključke letine 1995 in se seznanilo z ocenami letine 1996. Hmelja bo verjetno več. Zaradi slabe prodaje piva v letu 1996 (hladno vreme) se predvideva negativen vpliv na cenovni razvoj pri letniku 1996.

Ob koncu so trgovci prisluhnili zanimivi temi o novih aspektih hmeljskih analiz, o katerih jih je seznanil dr. Bindel iz Nemčije.

V. SEJA DELOVNE SKUPINE MEDNARODNE HMELJARSKE ZVEZE IN ZVEZE EVROPSKIH TRGOVCEV (prispevek mag. M. Žolnirja)

Na zaprti seji je posebna delovna skupina (udeležila sta se je dva naša delegata) pripravila osnove poslovnika za Skupni trgovski odbor. Odbor je bil ustanovljen z namenom, da bi izboljšali povezavo med hmeljarji, trgovci in pivovarji zaradi boljšega reševanja skupnih problemov (pridelava, trgovina, raziskave, razvoj, zakonodaja ipd.).

Odbor bo skupni organ Mednarodne hmeljarske organizacije in Evropske organizacije trgovcev s hmeljem. Vsaka organizacija bo v odbor delegirala po 5 članov, člani odbora pa bodo tudi predsedniki in sekretarji organizacij. Odbor bo torej štel 14 članov. Sejam odbora bo lahko prisostvovalo tudi omejeno število opazovalcev, katerim bo predsedujoči, po svoji presoji, lahko dal besedo, ne bodo pa imeli pravice odločanja. Mandat predsedujočega, ki ga bo odbor izmenično izvolil med zastopniki hmeljarjev in zastopniki trgovcev, bo eno leto. Odbor naj bi pripravljал predloge za reševanje posameznih problemov na podlagi konsenza. Predlogi odbora ne bodo dokončni, potrditi (ratificirati) jih bosta morali tudi obe organizaciji. Odbor naj bi praviloma zasedal trikrat letno, in sicer v času sej predsedstva v Parizu, v času kongresa in v času prireditve Brau v Nürnbergu oziroma Interbrau v Münchnu.

Delovna skupina je v funkciji odbora že razpravljala o treh vprašanjih. Za plenarno zasedanje kongresa je predlagala smernice za obnovo hmeljišč (povečevanje deleža alfa sort), kongresu pa je tudi predlagala, naj se poleg pivovarstva iščejo tudi druge možnosti uporabe hmelja.

Tretje vprašanje oziroma področje razprave je bilo varstvo hmeljišč. Razprava je bila predvsem v tem, čigava je problematika varstva hmeljišč. Zavzeto je bilo stališče, da je varstvo (raziskave, razvoj in zakonodaja) predvsem problem hmeljarjev in da se odbor s tem vprašanjem ne bo ukvarjal, razen v izjemnih primerih, ko bi bilo varstvo skupen problem hmeljarjev in pivovarjarjev.

VI. OGLED HMELJIŠČ IN HMELJARSKEGA INŠTITUTA

Udeleženci kongresa in ostali vabljeni smo si ogledali hmeljišča v Hallertau-u in hmeljarski inštitut v Hullu.

VII. SKUPŠČINA MEDNARODNE HMELJARSKE ZVEZE

Na skupščini so na osnovi predlogov držav članic Mednarodne hmeljarske zveze in sklepov predsedstva za zasluge v hmeljarstvu bila podeljena hmeljarska odličja: 30 I. stopnje in 4 II. stopnje. Iz R Slovenije je prejel Albin Ješelnik hmeljarsko odličje I. stopnje (Ritter), Jože Brežnik pa hmeljarski orden II. stopnje (Offizier).

Sprejeta so bila sledeča poročila:

1. poročilo zadnje skupščine z dne 03.08.1994 v Strasbourgu,
2. poročilo komisij,
3. poročilo generalnega sekretarja,
4. poročilo finančne kontrole,
5. finančno poročilo za leto 1994/95 in 1995/96 ter predlog finančnega plana za leto 1996/97.

Predstavniki Češke republike je povabil vse prisotne in zainteresirane na 45. Mednarodni hmeljarski kongres, ki bo od 4. do 7. avgusta 1997 v Pragi.

Predstavniki Ukrajine pa je napovedal kongres v Ukrajini leta 1999.

Predsednik Mednarodne hmeljarske zveze gospod Josef Schrag, je v zaključnem govoru na osnovi dobljenih informacij in diskusij priporočil vsem hmeljarjem potrebo po še večjem zmanjšanju površin, ob istočasnem iskanju novih uporabnikov hmelja izven pivovarstva.

PROMOCIJA SLOVENSKEGA HMELJARSTVA

Slovenska delegacija, zlasti pa predstavniki Hmeljarskega združenja Slovenije - GIZ Žalec, Inštituta za hmeljarstvo in pivovarstvo Žalec in

Hmeza Export-Importa Žalec, smo izkoristili kongres za promocijo slovenskega hmeljarstva. Udeležencem smo razdelili katalog slovenskih sort hmelja in glasilo Hmeljar, ki je bil izdan ob 50-letnici delovanja hmeljne komisije.

V času, ko je bila ponovno publicirana "hmeljarska afera", s katero so nekateri trgovci seznanjeni, je bilo zlasti pomembno ponovno razložiti delo in naloge hmeljne komisije, pravilnik o kakovosti hmelja in potek certificiranja slovenskega hmelja.

Promocijo je sofinanciralo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, za kar se mu najlepše zahvaljujemo.

Jože BREŽNIK, dipl.ing.agr.

Upravni odbor Hmeljarskega združenja Slovenije - GIZ razpisuje

mesto direktorja s polovičnim delovnim časom.

Pogoji:

- višješolska izobrazba,
- 5 let delovnih izkušenj na vodilnih delovnih mestih v hmeljarstvu,
- poznavanje problematike hmeljarstva,
- aktivno znanje enega svetovnega jezika.

Mandat traja 4 leta.

Vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 15 dneh po objavi razpisa na naslov:

Upravni odbor Hmeljarskega združenja Slovenije, Ulica žalskega tabora 1, 3310 Žalec.

Kandidate bomo o izbiri obvestili v roku 15 dni po izbiri kandidata.

PREDSEDNIK MEDNARODNE HMELJARSKE ZVEZE JOSEF SCHRAG NA OBISKU V SLOVENIJI

Od 25. do 27. oktobra 1996 je bil na poslovnem in prijateljskem obisku v Sloveniji predsednik Mednarodne hmeljarske zveze gospod Josef Schrag s soprogo.

Sprejeli smo ga predstavnik Hmeljarskega združenja Slovenije in generalni sekretar Mednarodne hmeljarske zveze dr. Alojz Četina.

Namen obiska je bila kadrovska problematika Mednarodne hmeljarske zveze (volitve generalnega sekretarja) in potreba po podrobnejših informacijah o situaciji v slovenskem hmeljarstvu.

Dr. Alojz Četina je povedal, da ne misli kandidirati za generalnega sekretarja na volitvah, ki bodo marca 1997. Nakar je g. Schrag izrazil željo, da bi generalno sekretarstvo ostalo v Sloveniji, če le imamo primerne kandidata. Ta ponudba je gotovo veliko priznanje slovenskim hmeljarjem, zlasti pa delu dosedanjih generalnih sekretarjev - Slovencev.

V nadaljni diskusiji smo ocenili, da imamo primerne kandidata in ga g. Schragu tudi predstavili. Gospod Schrag se je z našim kandidatom strinjal in dejal, da bo deloval v tem smislu, da bo na volitvah v marcu 1997 ta tudi izvoljen.

Če bo naš kandidat izvoljen, bo to po dr. Petru Pavliču, ki je bil generalni sekretar od leta 1969 do 1983, in dr. Alojzu Četini, ki je generalni sekretar od leta 1983, že tretji generalni sekretar iz Slovenije.

Gospoda Schraga smo seznanili še s problematiko slovenskega hmeljarstva, zlasti še s problematiko skupne prodaje, ki se zadnja leta, na žalost in v škodo slovenskemu hmeljarstvu, zmanjšuje. Ocenil je, da imajo slovenski hmeljarji v skupni prodaji veliko prednost pred drugimi hmeljarji. Posebno pa je poudaril, da bo, če se bo skupna prodaja "razdrobila", to zelo slabo za slovenske hmeljarje, ker bodo tuji trgovci, tako kot na Češkem in še marsikje, kupovali hmelj direktno od proizvajalcev in ga plačevali slabše kot sedaj.

V Hmezad Export-Importu smo gospodu Schragu pokazali potek prevzema in certificiranja hmelja. Posebno ga je zanimala računalniška spremljava bal hmelja - od prevzema do prodaje.

Jože BREŽNIK

*Elektroinstalaterstvo
elektromeritve in
servisiranje elektro motorjev*

JANIČ PETER, s.p.

Gotovlje 62/d, 3310 Žalec

Telefon: 063/715-299

Fax: 063/714-159

30 let
*Že 30 let vam nudimo usluge s področja elektromeritev,
servisiranja in elektro instalacij.*

*Upamo, da ste nas že spoznali
in se priporočamo !*

IZ STROJNEGA KROŽKA

Zaradi razpada strojnega parka v kmetijskih zadrukah in prodaje njihove mehanizacije, se je tudi v naši dolini pokazala potreba po ustanovitvi Strojnega krožka. Pa tudi trendi, ki nas spremljajo, le na tak način omogočajo popolno izkoriščenost kmetijske mehanizacije. Začetek tudi pri našem Strojnem krožku ni bil enostaven, saj je bilo vodilo opravljati storitve čim boljše in v splošno zadovoljstvo koristnikov oziroma izvajalcev.

Naš krožek je bil ustanovljen avgusta 1994. Na začetku je štel 31 članov, sedaj jih šteje že 158.

Namen krožka ni samo opravljanje storitev, ampak tudi osveščanje kmetov. Tako je krožek v prvem letu delovanja pripravil demonstracijo balirk pri g. Podpečanu v Galiciji in prav tako kupil drobilec za kamenje, ki ga je predstavil na demonstraciji v Latkovi vasi. Poleg drobilca sta tam predstavljena še čelni mulčer in prikolica za nakladanje bal. Proti koncu lanskega leta se je vodstvo SK udeležilo dvodnevnega seminarja v Šentjurju pri Celju. Nekaj naših članov pa se je udeležilo tekmovanja v oranju, kjer so zasedli solidna mesta. Julija smo organizirali dvodnevno ekskurzijo po Italiji. Ogledali smo si tovarno traktorjev Masey Ferguson in tovarno namakalnih sistemov.

Tudi letošnje leto ni bilo nič manj delovno. Gostili smo naslednje krožke: Temenica, Postojna, Lenart, prav tako sta nas obiskala krožek iz Švice in del hrvaškega ministrstva za kmetijstvo.

Eden glavnih dogodkov je bila letos demonstracija strojev za spravilo krme. Na njej se je predstavilo kar nekaj proizvajalcev oziroma prodajalcev kmetijske mehanizacije iz Slovenije. Namen demonstracije je bil, da bi se lahko bodoči kupec

prepričal o kvaliteti strojev, ne samo iz kataloga, temveč pri praktičnem delovanju vsakega izmed njih in ga lahko primerjal z drugimi.

Prav tako smo organizirali enodnevni seminar o pravilnem oranju, ki se ga je na žalost udeležilo malo obiskovalcev.

Zaradi vse večjih želja, da bi se eden od članov krožka lahko udeležil državnega prvenstva v oranju, se je tudi krožek začel zanimati za nakup tekmovalnega pluga in ga je preizkusil. Vendar je zaradi pomankljive opreme nakup preložil.

V septembru smo spet organizirali ekskurzijo po Italiji. Ogledali smo si tovarno traktorjev Same in balirk Wolvo.

Letos imamo namen izdati drugo številko našega glasila Orač, v katerem se predstavlja krožek s svojimi dosežki.

V našem krožku je torej 158 članov, ki obdelujejo cca. 2300 ha. Člani pa so v letošnjem letu opravili cca. 2854 delovnih ur.

Kot vodja SK velikokrat obiščem kmete tudi na domu. Pri njih vidim, da na vsakem stroju kaj izboljšajo oziroma spremenijo, tako, da jim stroji vse bolj kvalitetno delujejo. Med kmeti je torej veliko inovatorjev, ki o svojih izboljšavah ne govorijo dosti. Moje mnenje je, da bi o njihovih idejah lahko obširneje poročali v medijih ali celo za najboljšo idejo avtorja nagradili. Letos so se pojavile zelo koristne izboljšave pri obiranju hmelja in že pripomogle h kvalitetnejšemu obiranju.

Simon Gajšek, vodja SK

PIVOVARNA UNION

Za prijatelje!

STROKOVNI NASVETI IN POGOVORI

KATERE SORTE HMELJA SADITI ?

Na osnovi sklepa upravnega odbora Hmeljarskega združenja Slovenije so se 15. novembra 1996 sestali predstavniki Hmeljarskega združenja Slovenije in Inštituta za hmeljarstvo in pivovarstvo Žalec. Namen sestanka je bil začrtati sortno politiko.

Po obširni diskusiji o trendih v svetu, možni prodaji posameznih sort, proizvodnih problemih, problemih sadilnega materiala in drugega je bila sprejeta sledeča srednjeročna sortna politika:

- a) površine Savinjskega goldinga vzdrževati na 400 ha, kar omogoča normalno zadovoljitev kupcev po tej sorti,
- b) povečevati auroro z visoko alfo,
- c) povečati površine celeie,

č) ostale C kultivarje vzdrževati na sedanjih površinah,

d) povečati površine sort magnum in naget, ko bodo uvrščene v sortno listo,

e) površine sorte bobek pridelovati na sedanjih ha,

f) vse druge sorte hmelja izkrčiti,

g) za vse nove nasade hmelja se morajo uporabiti brezvirusne sadike z A ali B certifikatom,

h) Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo mora v bodoče za direktno saditev zagotoviti bolj razvite sadike (A certifikat).

Jože BREŽNIK

BREZVIRUSNI SADILNI MATERIAL V HMELJARSTVU SLOVENIJE

1. UVOD

V obdobju od leta 1991 do leta 1996 smo na Inštitutu za hmeljarstvo in pivovarstvo Žalec ob finančni podpori Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije izvedli projekt Vzgoja brezvirusnih sadik hmelja.

Glavni namen sofinanciranja brezvirusnih sadik hmelja je sortna čistost in boljša zdravstvena kondicija hmeljskih nasadov (brez virusov).

V preteklosti smo na terenu opazili mnogo sortno pomešanih nasadov, ki najpogosteje nastanejo tako, da zaradi boljše izrabe žičnic sadijo nov kultivar brez presledka (premene). Med rastlinami novega poženejo tudi rastline predhodnega kultivarja in delajo preglavice pri pridelovanju, pri varstvu hmelja pred škodljivci in boleznimi, še bolj pa pri spravilu in sušenju storžkov. V takšnih hmeljiščih je pridelek manjši in manj kakovosten. Kakovost tudi ni ekvivalentna deklariranemu kultivarju, zato je takšen pridelek problematičen za konvertibilen trg.

Pri zasnovi novega hmeljišča so si hmeljarji zmanjševali stroške tudi tako, da so nabrali sadike v svojem hmeljišču. V sortno pomešanem nasadu so s pozitivno odbiro izbrali kultivar z debelejšo trto, ne pa kakovostno sadiko želenega kultivarja (ostanki savinjskega goldinga med auroro). Do sedaj je bilo za pridobivanje sadik na voljo dovolj matičnih hmeljišč, odslej pa so zaradi starosti manjvredna in niso več v kondiciji.

Leta 1983 smo testirali vse slovenske kultivarje in ugotovili, da so vsa hmeljišča okužena z virusi. Našli smo naslednje: jablanov mozaik virus (ApMV), virus obročkasto nekrotične pegavosti (PNRSV), hmeljev mozaik virus (HMY), hmeljev latentni virus (HLV) in repnjakov mozaik virus (AMV). Prva dva sodita v skupino ILAR virusov, druga dva v skupino CARLA virusov in tretji v skupino NEPO virusov.

ILAR virusa najbolj znižujeta pridelek in kakovost hmelja. Reinfekcija pa je neznatna. Ostale hmeljne viruse (CARLA) prenašajo listne uši, zato je reinfekcija z njimi hitra. K sreči so latentni in ne znižujejo posebno kakovosti in pridelka hmelja

(Dolinar, 1993).

Prvi poskusni nasad brezvirusnega savinjskega goldinga smo posadili 1986, večje proizvodne nasade pa od leta 1987 dalje. Pridelki in kakovost (količina alfa kislin) v poskusnem nasadu so pokazali, da sta pri brezvirusnem delu pridelek in količina alfa kislin večja za približno 30 %. Tudi hmeljarji so v svojih brezvirusnih nasadih ugotovili do 30 % večji pridelek. Tudi meritve habitusa so pokazale, da so brezvirusne rastline bujnejše, imajo tipično rast in lažje prenašajo ekstremne pogoje (suša, visoke temperature).

Vpliv virusov na pridelek in kakovost je tako evidenten tudi pri hmelju v Sloveniji (Dolinar, 1991).

2. MATERIAL IN METODE

Iz razloga, da matični nasadi niso več v genetski (sortna čistost) in zdravstveni kondiciji (okuženost z virusi), smo obnavljali hmeljske nasade s sadikami certifikata A in B.

2. 1 Material

Kot izvorni material smo vzeli rastline, ki smo jih opazovali v nasadu najmanj 2 leti (habitus, pridelek, količina alfa kislin). S pozitivno selekcijo smo izbrali izvorne okužene rastline, pri katerih smo očistili viruse. Vzgojili smo brezvirusne rastline slovenskih kultivarjev: savinjski golding, aurora, bobek, buket, cerera, celeia, cicero in cekin.

2. 1 Metode

2. 1. 1 Vzgoja brezvirusnih matičnih rastlin

Vzgoja brezvirusnih matičnih rastlin poteka prek dveh faz:

1. faza: toplotna terapija

2. faza: vzgoja rastlin iz meristema

Tako vzgojene rastline naj bi bile brezvirusne. Prisotnost virusov kontroliramo z ELISA metodo. To je serumski test, s katerim direktno določimo količino virusa. Kontrola poteka 5 krat zaporedoma v razmaku 14 dni. Če je rastlina v vseh 5 testiranjih negativna, jo razmnožimo na želeno število matičnih rastlin (cca. 2500).

2. 1. 2 Vzgoja brezvirusnih sadik hmelja - certifikat A

Spomladi brezvirusne matične rastline še 2-krat testiramo z ELISA testom (kontrola) in jih v marcu začnemo razmnoževati. Razmnoževanje poteka prek več faz:

1. faza: koreninjenje potaknjencev - nadzemne dele matičnih rastlin razrežemo na potaknjence, jih damo v zemljo pod oroševalno napravo (mist-propagation). Po 3-4 tednih poženejo korenine

2. faza: presajanje v večje lončke - ukoreninjene potaknjence presadimo v večje lončke in jih testiramo na virus ApMV (3% sadik).

3. faza: aklimatizacija sadik - testirane sadike prestavimo v senčnico, kjer se aklimatizirajo in okrepijo koreninski sistem.

Take sadike dobijo oznako certifikat A in so na voljo hmeljarjem. Sadike s certifikatom A so dobro ukoreninjene, vendar nežne in zahtevajo posebno nego. Posebno pozornost morajo hmeljarji posvečati vlagi oziroma zalivanju po sajenju.

2. 1. 3 Brezvirusne sadike, certifikat B

Sadike certifikat B nabiramo spomladi v hmeljiščih, ki so bila posajena s sadikami certifikat A in so v Registru matičnih hmeljišč. Pred nabiranjem sadik certifikat B iz matičnega hmeljišča morajo biti izpolnjeni naslednji pogoji:

- nasad mora biti posajen s sadikami certifikat A

- pred saditvijo mora biti zemlja najmanj dve leti brez hmelja in popolnoma očiščena hmeljnih ostankov

- nasad mora biti zdrav

- pred nabiranjem sadik mora biti predhodno leto testiranih 10 % rastlin na okužbo z virusom ApMV. Če je od pregledanih rastlin več kot 1 % okuženih, ne moremo v tem nasadu nabirati sadik certifikat B

- pridelovalec sadik certifikat B mora v matičnem nasadu upoštevati higienske norme (razkuževanje strojev in orodja z 2% raztopino FORMALDEHIDA ali z 0,1 % raztopino IOSANA)

3 REZULTATI

V letih 1991 - 1996 smo vzgojili 2.053.948 brezvirusnih sadik hmelja. Dinamika vzgoje je prikazana v tabeli 1.

Tabela 1: Število vzgojenih brezvirusnih sadik hmelja

Leto/kom certifikat A certifikat B

1991	24.700	57.080
1992	242.720	261.990
1993	170.000	250.000
1994	191.935	250.000
1995	200.000	104.838
1996	200.382	75.540

Nasadi, posajeni s sadikami certifikat A, so vpisani v Register matičnih nasadov hmelja, ki ga vsako leto izdamo v Biltenu pridelovalcev brezvirusnega sadilnega materiala.

V registru matičnih nasadov za leto 1997 je takšnih nasadov 85 ha.

4 ZAKLJUČEK

V projektu Vzgoja brezvirusnih sadik hmelja smo osvojili tehniko vzgoje brezvirusnih matičnih rastlin in razmnoževanje le-teh. Hmeljarji so osvojili saditev nežnih sadik certifikat A, ki zahtevajo več oskrbe kot klasične sadike. Vendar so v naslednjih letih nagrajeni z večjim pridelkom in višjo vsebnostjo alfa kislin.

Hmeljarji so v tem obdobju spoznali, da morajo dobro očistiti ostanke starega hmelja in izvesti kolobar v hmeljišču (najmanj za dobo 2 let). Predvsem pa hmeljarji ne smejo pozabiti tudi na zlato pravilo, da na pravi tip tal posadijo ustrezen kultivar. Tako na primer bobek in celeia ne preneseta prodatih tal. Aurora pa zadovoljivo uspeva na vseh tipih tal, ki so primerna za kmetijsko proizvodnjo. Spoznali smo, da so v takih nasadih (sortno čistih in brezvirusnih) rastline izenačene, pridelek in vsebnost alfa kislin pa sta višja do 30 %, včasih pa celo več, rastline tudi lažje prenašajo strese (suša, visoke temperature).

Uspeh vzgoje in vzdrževanja brezvirusnih rastlin je rezultat dela velike skupine ljudi: strokovnjakov, ki eliminirajo viruse in vzgojijo matične rastline, razmnožujejo matične rastline in pripravljajo brezvirusne sadike; hmeljarjev, ki zasnujejo in negujejo hmeljišče; pa tudi žlahtniteljev in fitopatologov, ki preverjajo sortno čistost in zdravstveno stanje hmeljnih nasadov. Rezultat dela

je zaradi tega od hmeljišča do hmeljišča različen. Mnogi pridelovalci so zadovoljni z uspehom in le maloštevilni niso dosegli zelenega uspeha. Žal pa je veliko takšnih, ki so zanemarjali higienske predpise in imajo ponovno okužene nasade. Pri teh je škoda dvakratna: za pridelek in za sadike, ki jih v takšnem hmeljišču ne moremo več nabirati.

mag. Nataša Ferant, Irena Friškovec, dipl.ing.

Viri:

1. *Hmeljne sadike, Bilten pridelovalcev brezvirusnega hmeljnega sadilnega materiala, Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Žalec, Žalec, 1991*
2. *Hmeljne sadike, Bilten pridelovalcev brezvirusnega hmeljnega sadilnega materiala, Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Žalec, Žalec, 1993*
3. *Značilnosti slovenskih hmeljnih kultivarjev, Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Žalec, Žalec, 1994*
4. *Brezvirusni sadilni material v hmeljarstvu Slovenije, Zaključno poročilo, Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Žalec, Žalec, 1996*

NAROČANJE SADIK HMELJA

Hmeljarji,

spet je tu čas, ko je aktualno naročanje sadik. Vsi, ki boste obnavljali nasade oziroma boste sadili na novo, morate že sedaj razmisliti, kateri kultivar boste sadili in koliko sadik boste potrebovali.

Vzgoja sadik A in B certifikata je namreč naročena, zato je potrebno pravočasno naročanje (1-2 leti vnaprej), saj le tako lahko vzgojimo zadostno število sadik A certifikata in testiramo dovolj matičnih nasadov za certifikat B.

Hmeljarji, čimprej naročite sadike **A certifikata za jesen 1997 in pomlad 1998** ter **sadike B certifikata za pomlad 1997**. Sadike lahko naročite osebno ali pa po telefonu (715 214) na Inštitutu za hmeljarstvo in pivovarstvo pri Ireni Friškovec.

KAJ LAHKO JESENI STORIMO ZA TLA V HMELJIŠČIH

Jesensko-zimsko obdobje je čas, ko lahko brez večjih zadržkov popravljamo kemijske, biotične in ne nazadnje fizikalne lastnosti tal, ki se med vegetacijskim obdobjem praviloma slabšajo. V našem primeru se bomo posvetili hmelju, vendar splošne zakonitosti veljajo za vse kulture.

foto: M. Veronek

Govori se, da je sprotno odvažanje sveže hmeljevine od obiralnega stroja v hmeljišče najcenejše in učinkovito za pridelek. Če bi je pridelali dvakrat toliko kot je, bi v celoti krili potrebo po hlevskem gnoju. Priložnost za kakšnega hitrega uvoznika reprodukcijskega materiala! Na fotografiji odvoz hmeljevine po obiranju v jesenskem času.

Osnovne kemične lastnosti pogojujejo že naravne lastnosti tal. Kljub vsemu pa lahko nanje delno vplivamo. Največkrat posegamo v kemijske lastnosti tal z gnojenjem in apnenjem, čeprav na kemijske lastnosti tal vplivajo tudi fizikalne in biotične lastnosti tal.

Če poenostavimo, lahko rečemo, da je **struktura tal** tista fizikalna lastnost tal, ki močno vpliva na kemizem tal. Pri grudičasti strukturi (v hmeljiščih je zelo redka) je razmerje med makro in mikro porami najboljše, tla so zaradi tega med ostalim bolj zračna in toplejša, kar vpliva na kemijske procese v tleh. Nasprotno velja, da so slabše strukturna tla manj zračna, bolj vlažna in hladnejša, kar zopet vpliva na dostopnost in sprejem hranil v tleh.

V tleh je vezana in tudi raztopljena različna količina hranil, ki so potrebna za rast in razvoj hmelja. Med vegetacijskim obdobjem rastlina porablja hranila, količina organske snovi se zmanjšuje, prav tako pa se z rastjo hmelja in z gnojenjem z mineralnimi gnojili zakisujejo tla. **Delež organske snovi** v tleh pomembno vpliva na dostopnost hranil. Na dostopnost hranil vpliva direktno z vezavo hranil in jih včasih naredi bolj dostopne, torej posredno s

svojim pozitivnim vplivom deluje na strukturo tal. Kdaj, kako in koliko gnojimo, pa si bomo podrobneje ogledali v nadaljevanju prispevka.

Gnojenje z mikro in makrohranili

Med makrohranila štejemo fosfor (P), kalij (K), dušik (N), kalcij (Ca) in magnezij (Mg). Mikrohranila, ki so zelo pomembna za rast hmelja, so: železo (Fe), cink (Zn), bor (B), mangan (Mn), molibden (Mb) in nekatera druga.

Vsebnost makro in deloma mikrohranil v naravnih tleh ne zadostuje za intenzivno proizvodnjo hmelja z visokimi pridelki, zato mineralna hranila vsakoletno dodajmo. Dodamo jih približno v takem obsegu, kot jih rastline odvzamejo iz tal. Če ne gnojimo s pravimi gnojili, ki imajo razmerja hranil ustrezna stanju zalog v tleh in odvzemu s pridelkom, tega pa niti ne spremljamo z redno kemično analizo, lahko pride do večjih nesorazmerij, ki dolgoročno vodijo k manjšim pridelkom. Kemična analiza tal bi morala biti opravljena za vsaka hmeljna tla na vsaka 4 leta.

Kemične analize tal kažejo, da so tla v hmeljiščih, ki so stara nad 10 let, v zgornjem razredu založenosti, starejša hmeljišča pa so celo prekomerno založena s fosforjem in kalijem. Vrednosti se v precej primerih gibljejo tudi čez 100 mg/100 g tal, kar je veliko, če vemo, da je za nemoteno rast dovolj do 30 mg/100 g tal.

Iz večine opravljenih talnih analiz pa je mogoče razbrati, da je v povprečnih hmeljskih tleh več fosforja kot kalija. Takšno nesorazmerje je lahko v tleh, ki so težka, kislá, nezračna ali kako drugače neugodna za hmelj, tudi vzrok za moteno rast hmelja, ki se kaže v nižjih pridelkih in spremembah rasti, na obliki in barvi listov. Do porušenega razmerja P/K je prišlo očitno zaradi slabe ponudbe mineralnih gnojil, ki imajo večina približno enako vsebnost obeh hranil (npr. NPK 15-15-15), hmelj pa odvzame iz tal več kot dvakrat več kalija kot fosforja. V hmeljiščih bi morali uporabljati več enostavnih gnojil, prevsem kalijeve soli. Drugi možni vzrok za nesorazmerje je neredno spremljanje vsebnosti hranil v tleh.

Na splošno pa posvečamo še manj pozornosti prehrani rastlin z mikroelementi. Njihove

pomembne vloge se ponavadi zavemo šele ob akutnih znakih na rastlinah, ko se pojavljajo različni znaki pomanjkanja (npr. rjavenje listnih robov, rumenenje medžilnega prostora v listih ali splošna slabša rast rastlin). Sedanje obdobje je čas, ki dovoljuje večje popravke kemičnih lastnosti tal.

Kemična analiza tal

Obdobje mirovanja rastlin je pravšnje tudi za jemanje talnih vzorcev za kemično analizo. O pomembnosti pravilnega jemanja povprečnih vzorcev tal je bilo v preteklosti že veliko povedanega in napisanega, zato le nekaj kratkih telegrafskih povzetkov.

Povprečni vzorec tal dobimo tako, da vzamemo vzorec iz hmeljišča vsaj na 25 do 30 mestih. Zato je najprimernejša sonda, lahko si pa pomagamo tudi z lopato. Globina jemanja talnih vzorcev v hmeljiščih je 0 do 30 cm. Če so parcele večje kot 2 ha ali če so talno neizenačene, je število vzorcev potrebno povečati. Vzorce jemljemo v medvrstnem prostoru in v vrsti. Vedno jih jemljemo po pravilu pridelka in pred vsakršnim gnojenjem (NPK, organsko gnojilo, apnenje).

Le vsak posamezen lastnik ima res koristi od pravilno vzetega vzorca. Če redno spremljamo stanje hranil v tleh - zemljišče analiziramo vsakih 4 do 5 let - lahko sproti popravljamo morebitne napake pri gnojenju oziroma se pravočasno odzovemo na potrebe rastlin. To je v sedanjih slabših časih za hmeljarje še kako pomembno, da ne vlagamo po nepotrebnem denarja v talne zaloge, ko nam ga druge še kako primanjkuje.

Kot je bilo omenjeno, je večina hmeljišč prekomerno založena s fosforjem in kalijem. Če odmislimo možne motnje v sprejemu hranil ob tako veliki založenosti, je potrebno, da vsaj zaradi neposrednih ekonomskih koristi zmanjšamo razsipno gnojenje z obema elementoma. Če je po rezultatih analize obeh hranil v tleh v izobilju, je potrebno, da vsaj močno zmanjšamo gnojenje, lahko pa bi ga kakšno leto celo opustili. Vendar to ne pomeni, da je stanje v vseh hmeljiščih enako in da bi lahko kar na pamet vse povprek zmanjšali gnojenje z obema elementoma.

In kaj lahko storimo v jesenko-zimskem obdobju za prehrano hmelja? Sedaj je pravi čas, da korigamo morebitne nepravilnosti v založenosti z obema

hraniloma. Še posebej velja to za zemljišča, kjer je potrebno dodati večje količine posameznega hranila. Kjer gnojimo z odmerki po več 100 kg mineralnih gnojil, je bolje, da to storimo v tem času, ko rastline mirujejo, saj se kemijsko ravnotežje v tleh do rastne sezone ponovno vzpostavi.

Založno gnojenje pred obnovo nasadov

Nujno je, da založno gnojenje pred obnovo nasadov tudi opravimo v tem obdobju mirovanja narave. Mlade rastline, ki jih sadimo spomladi, so namreč še bolj občutljive za spremembo kemijskih ravnotežij v tleh, ki se porušijo ob vsakem večjem vnosu mineralnih snovi v tla. Zato je založno gnojenje neposredno pred saditvijo hmelja lahko škodljivo.

Količina založnega gnojenja mora biti določena na osnovi poprejšnje kemične analize. Vzorce pri obnovi nasadov jemljemo iz dveh globin (0-20 cm in 20-40 cm) predvsem zato, da ugotovimo stanje hranil tudi v globini, saj lahko le pred napravo nasada vnesemo hranili, kot sta fosfor in kalij, v večje globine tal.

Če pa je kemična analiza pokazala, da je v tleh zadosti fosforja (>30 mg/100 g tal) in kalija (>40 mg/100 g tal), založno gnojenje opustimo. Za odvzem hranil s pridelkom bomo kasneje gnojili hmelju, ne tlem. Med rastnim obdobjem lahko seveda brez vsakih problemov dodamo potrebne količine obeh elementov z ustreznimi NPK gnojili, saj ju dodamo v več obrokih. Jesenski čas je primeren predvsem za večje popravke kemijskih lastnosti tal.

Apnenje

Z apnenjem najbolj posežemo v kemizem tal. Za apnenje se odločamo predvsem zaradi spreminjanja reakcije tal (kislosti tal, ki je na analizah tal izražena s pH vrednostjo) in manj zaradi vnosa kalcija. Kalcij je namreč tudi eno od makrohranil in je pomemben predvsem v tleh, ki se niso razvila na karbonatni osnovi. Pri apnenju moramo biti posebno pazljivi in ga opraviti res samo na osnovi kemične analize. Apnenje na pamet lahko povzroči več škode kot koristi. Z apnenjem povzročimo, da se dvigne reakcija tal in če pri tem pretiravamo, si lahko tudi škodujemo.

Kislost tal namreč v veliki meri vpliva na dostopnost hranil - predvsem mikrohranil. Če nenadzorovano dvignemo kislost tal, lahko povzročimo, da postane določeno hranilo v tleh manj dostopno. Tako so npr. cink, baker, mangan, železo in nekateri drugi mikroelementi slabše dostopni, kadar tla niso kislila. Apnenje pa ne povzroči zmanjšanje dostopnosti mikrohranil le z dvigom reakcije tal, ampak tudi s kemičnimi reakcijami karbonatov s kovinami, ki zmanjšujejo njihovo dostopnost. Zaradi vsega povedanega omejujemo količino apna, ki ga lahko dodamo v eni rastni sezoni.

Največji odmerek naj ne bi bil večji od 3 t kalcijevega oksida na ha. Kadar apnimo teksturno lahka tla (peščena), je ta odmerek še nižji, prav tako je optimalnejša kislost tal nižja kot na težjih tleh. Optimalna reakcija lahkih tal naj bi bila okoli 6, medtem ko je za težja tla pH vrednost okoli 7.

Za natančnejši izračun količine apna je potrebno, da določimo reakcijo tal na dva načina in na osnovi tega v laboratoriju točneje določimo potrebe tal po apnenju.

Količina kalcija kot hranila, ki bi ga bilo potrebno letno dodati, pa je približno 100 kg oziroma približno 200 kg apna letno, vendar to ne pomeni, da bomo te količine dodali vsako leto sproti, ampak bo potrebno količino nadomestiti z enkratno dodano količino v obdobju 5 - 10 let.

Najprimernejši čas je, ko na osnovi kemične analize tal popravljamo reakcijo tal. Če pa imamo tla, ki so nastala na čistejši karbonatni osnovi, ta ukrep praviloma odpade, saj so v tleh zadostne količine kalcija.

Če povzamemo zgornje ugotovitve, lahko zaključimo, da je smiselno apniti le na osnovi kemične analize in da je ta ukrep primeren za večino hmeljskih tal, vendar v različnem obsegu.

Gnojenje s hlevskim gnojem

V jesensko-zimskem času, pred naoravanjem, je tudi čas za gnojenje hmeljišč s hlevskim gnojem ali drugo obliko vira organske snovi. Organska snov v tleh ima več funkcij, glavni pa sta vezava hranil ter vpliv na strukturo oziroma godnost tal.

Tehnologija pridelave hmelja je zelo intenzivna, med vegetacijo se opravi veliko število prehodov z obdelavo tal, ki z zračenjem tudi hitreje "pokuri"

organsko snov, tako se njena vsebnost v tleh hitro manjša. Letno bi morali nadomestiti precejšnjo količino organske snovi in če bi jo nadomeščali le s hlevskim gnojem, bi bilo potrebno vsako leto pognojiti z 20 t/ha.

Največkrat gnojimo vsako drugo leto z ustrezno večjim odmerkom. Gnojenje s hlevskim gnojem ali t.i. zeleno gnojenje s podorino opravimo predvsem zato, da nadomestimo delež organske snovi. Gnojenje zaradi vnosa hranil je v tem primeru šele na drugem mestu. Če skrbimo za zadostno vsebnost humusa v tleh, lahko pričakujemo zares godna tla. Že na začetku sem omenil povezanost fizikalnih in biotičnih lastnosti na kemizem tal. Če zanemarimo redno vzdrževanje ene lastnosti, je tudi celota slabša. Pred obnovo hmeljišča je zato smiselno tudi zaradi teh vzrokov premeno podaljšati in tla strukturno izboljšati. V času premene pa je smiselno tla močno obogatiti z organsko snovjo.

Gnojenje s hlevskim gnojem praviloma izvajamo v sedanjem obdobju, paziti pa moramo, da je med gnojenjem in apnenjem vsaj tri tedne razlike. Lahko pa bi ga dodali tudi spomladi, še posebej, če bi imeli na razpolago zrelejši hlevski gnoj in če odmerki ne bi bili preveliki. V tem primeru bi ga lahko zadelali tudi na drug način kot le z oranjem.

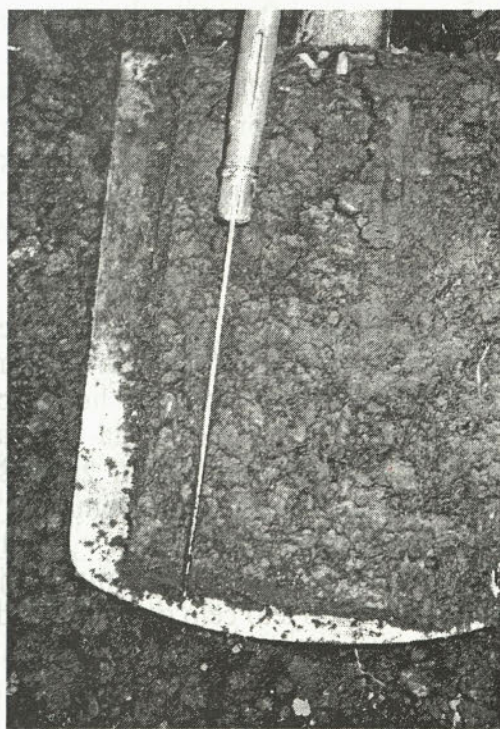

foto: M. Veronek
Pri trajnih nasadih bi morali vedeti tudi kako so založene s hranili plasti zemlje pod mejo obdelave. Na fotografiji nabiranje vzorca zemlje z lopato. Z ožlebljeno sondo je hitreje in lažje, pa tudi bolj natančno.

Za konec

Na koncu prispevka bi rad na kratko orisal potencialno nevarnost, ki je morda že prisotna v naših hmeljiščih in ki kaže, kako lahko skupek več površnih ukrepov realno zmanjša pridelek.

V naših tleh smo omenili tudi zelo visoke vsebnosti fosforja. Znano pa je, da se fosfor zelo hitro transformira v težko topne oblike in ga je zato v talni raztopini do 100-krat manj kot npr. dušika. To je npr. pri spiranju ugoden podatek in se zaradi te lastnosti ne more tako hitro izprati kot dušik.

Zelo hitro pa se veže tudi na druge elemente tal: na železo in aluminij, ki ju je veliko v kislih tleh, tako da je moten sprejem železa in je mogoč pojav kloroz. Veže se tudi na minerale in okside glin v težjih tleh ter na kalcij v bazičnih tleh.

Za hmelj je pomembno, da se tudi cink veže na fosfate in ga rastlina hmelja ne more osvojiti. Dostopnost cinka pa se v tleh z višjo reakcijo tal še

zmanjša. Ker je cink pomembna sestavina mnogih encimov, ki sodelujejo pri tvorbi beljakovin, je rast hmelja otežena. Sprejem cinka je še manjši, če stanje sovпада z nizkimi temperaturami in se dogaja v zelo kislih ali bazičnih tleh ali ob viških dodanega kalcija. Pri pomanjkanju cinka dobijo listi hmelja svetlo barvo, so tanki in majhni, rastline pogosto ne dosežejo višine žičnice... Nedvomno je pridelek zmanjšan.

Na tem primeru sem hotel prikazati, do kakšnih razmer nas lahko pripelje kampanjsko gnojenje in apnenje. Oba ukrepa sta v večini primerov nujna, vendar ju lahko pravilno izvedemo le na osnovi kemične analize tal in pravilnega ter natančnega izračuna odmerkov.

Matej Knapič, dipl. ing. agr.

Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Žalec

OPOZORILO HMELJARJEM

PRAVILNIK o kakovosti hmelja določa v 25. členu, da so lahko v prometu slovenski hmelj in hmeljni proizvodi le, če izpolnjujejo pogoje po tem pravilniku in so certificirani skladno s tem pravilnikom.

Iz tega sledi, da necertificiran slovenski hmelj - če nima ustreznih listin (kontrolnega potrdila), ne more biti v prometu, razen če gre za majhne količine: do 0,5 kg hmeljskih storžkov ali do 0,15 kg hmeljskega ekstrakta (prva alineja drugega odstavka 24. člena PRAVILNIKA).

Postopek certificiranja omogočijo hmeljarji s tem, da Hmeljni komisiji vsako leto do 30. aprila prijavijo pridelavo hmelja v tekočem letu in morajo do 31. januarja v letu, ki sledi letu pridelave, pripeljati ves pridelek, namenjen za promet, v oznamkovalnico (11. člen PRAVILNIKA).

Da bi se izognili nevšečnostim ob morebitnem nespoštovanju PRAVILNIKA, ponovno opozarjamo pridelovalce, naj se držijo določil PRAVILNIKA in ne ravnaajo drugače, ker smo v primeru kršitve PRAVILNIKA dolžni prekršek javiti inšpekcijskim službam.

*Za Hmeljno komisijo
predsednik Janez Luževič, dipl.ing.agr.*

JE PODRAHLJAVANJE HMELJIŠČ ŠE KORISTNO ?

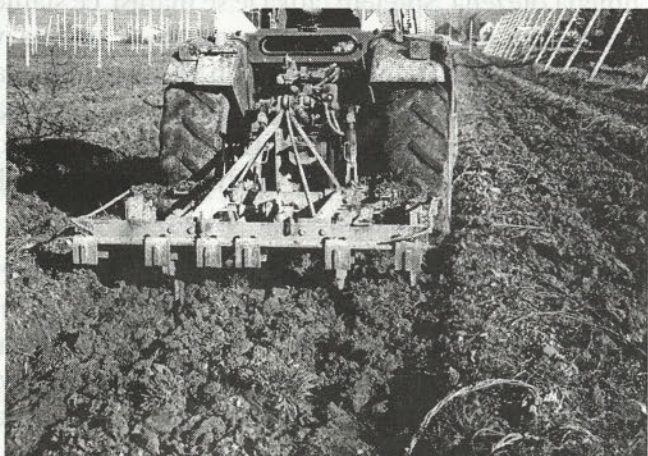

foto: M. Veronek

Globoko rahljanje kolesnic poveča zbitost pod mejo obdelave. Pretrgane glavne korenine v kolesnici se ne obrastejo več in rodnost nasada se zmanjša. Temu podobno je podrahljavanje preblizu vrsti in pregloboka jesenska obdelava hmeljišč. Te ukrepe omejuje lega glavnih korenin.

Intenziviranje strojne obdelave hmeljišč z vedno težjimi stroji in številnejšimi prehodi, pogosto po prevlažni zemlji, opuščanje gnojenja z organskimi gnojili, namakanje, zastareli in neprimerni priključki, pomankljivo in nestrokovno izvedeni agrotehnični ukrepi, pa tudi nepreverjeni strokovni nasveti, imajo za posledico slabšanje talnih in rastnih razmer v hmeljiščih. Tla so postala v najbolj rodovitni plasti slabo prepustna za vodo in zrak, zbitost pa sega tudi pod mejo obdelave. Globoka površinska obdelava oz. njeno poglobljanje povzroča, da se tla zgoščujejo vedno globlje, izven dosega obdelave. Tako se vpliv podtalja vse bolj negativno odraža na pridelku. To je posebno izrazito v ekstremnih razmerah (moča, suša, nizke ali visoke temperature), ko so pridelki bistveno manjši od povprečja. Koreninska mreža rastlin se prisiljeno razvije v tanjši zgornji plasti zemlje, kjer je bolj podvržena vsakokratnim spremembam pa tudi mehanskim poškodbam kmetijskih strojev. Pridelki so postali bolj stanovitni na lažjih manj humoznih obrečnih tleh, ki so manj zahtevna za obdelavo, na katera svoj čas sploh niso priporočali sajenja hmelja, kot na težjih globokih humoznih, ki so bolj občutljiva na napake obdelave, se hitreje obnavljajo in prenesejo večje obremenitve. Manj humozna tla so bolj potrebna mehanskega rahljanja in preudarne obdelave, s katero pogosto pretiravamo.

Tla v hmeljiščih so najbolj zbita v kolesnicah, preveč pa tudi v srednjem prostoru medvrste. Rahljanju kolesnic se v zadnjem času posveča preveč pozornosti, premalo pa rahljanju medvrstnega prostora med kolesnicami, kjer je tako kot v vrsti

rastlin veliko korenin. Rahljanje kolesnic zvrha je koristno le toliko, kolikor s tem ustvarimo ugodnejše razmere za prirodno razrahljanje kolesnice pod mejo obdelave. Če pa potrgamo trajne korenine, pa je celo škodljivo. V kolesnici pretrgana korenina se ne pomladi - se več ne obraste, za preraščanje novih v medvrstni prostor pa niso bile ustvarjene razmere. Tako se sčasoma večji del korenin ohrani le v prostoru vrste. Na premajhno izkoriščenost medvrstnega prostora po širini in globini kažejo tudi izorani štori izkrčenih hmeljišč, kjer je opazna usmeritev trajnih korenin v vzdolžno po vrsti in pretežno le v tanjši zgornji plasti zemlje. Tako se v večini hmeljišč nahaja glavna masa korenin v plasti do globine 40 cm in je razprostranjena za približno 10-20 cm bližje površini kot v času vprežne obdelave hmeljišč, kar pomeni, da so hmeljišča prirodno slabše oskrbljena z vlago kot pred nekaj desetletji. Spodnje plasti zemlje so vedno vlažne v zadostni meri, kritično se izsušijo le v izredno dolgem sušnem obdobju, ki se pojavlja na več let ali celo desetletij. Če bi bile prekoreninjene, bi pomembno prispevale k oskrbi rastlin z vodo in hranili vso vegetacijsko dobo, posebno pa v sušnih obdobjih. Z aktiviranjem globljih plasti zemlje bi bila dana osnova za večje in stanovitnejše pridelke hmelja.

Globinsko rahljanje - podrahljavanje hmeljišč pa tudi drugih kmetijskih površin je učinkovito le, če je izvedeno strokovno, da izboljša fizikalne lastnosti zemlje in jo oživi, predvsem pa poveča prostornino rastišča, kar pomeni, da je tudi opravljeno primerno globoko. V trajnih nasadih pa ne sme poškodovati koreninskega sistema v večji meri, a mora istočasno ustvariti ugodne razmere za obnavljanje in

foto: M. Veronek

Na izkrčenem in prečno preoranem hmeljišču je močno izražena zbitost medvrste, ki je v obstoječih nasadih pri običajni obdelavi ne opazimo. V sredini fotografije je viden pas propustnih, nezalizanih prodnatih tal.

razraščanje. Pri tem je vsaj skromna založenost s hranili poglavitnega pomena. Spodnje plasti zemlje so v hmeljiščih, kjer je obilica vlage, slabo založene. V globini med 40 - 60 cm je kislost povečana malenkostno (7 lokacij v Savinjski dolini za 4%), fosforja je le še 8%, kalija pa 41% količine ugotovljene v vrhnji plasti. Torej če bi hoteli bolje izkoristiti vlogo globine, bi morali poskrbeti tudi za boljšo založenost s hranili, zakar je poleg drugega dana možnost pri podrahljavanju. Ob tem nehotе pomislimo na močan učinek suše, ko v plasti, založeni s hranili, ni vlage, v plasteh z vlago pa manjka hranil in tudi korenin.

foto: M. Veronek
Pomanjkanje hlevskega gnoja že pišča sledi na zemlji. Samo več konjskih moči ne bo zadostovalo. Rastline ne lažejo, če je kaj narobe v tleh. Treba jim bo ugoditi, tako ali drugače, ali pa ...

Glede na velik pomen povečanega volumna rastišča za pridelek, se plasti tal pod mejo obdelave namenja veliko premalo skrbi. Globoko rahljanje hmeljišč se poskuša nadomestiti s poglobljeno površinsko obdelavo, ne oziraje se na vlažnost zemlje, koreninski sistem, primernost orodij i.p.. Z manjšim podrahljačem je bilo obdelano polnorodno hmeljišče, in sicer 50 - 60 cm od vrste in približno 40 cm globoko, podobno, kot je nasvetovano v Hmeljarskih Informacijah št. 11/96. Pridelek je bil v naslednjih dveh letih bistveno manjši. Prerezan je bil večji del korenin. Volumen rastišča ni bil povečan, rastline so ostale brez večjega dela korenin na daljšo dobo. Za zmanjšanje pridelka je na razpolago veliko cenejših ukrepov. Na videz

nepomembno podrahljavanje tudi ni za vsako leto zapovrstjo in kar počez za vsa hmeljišča.

Kakovosten premik je bil v preteklosti narejen z uvedbo težjih in zmogljivejših vibracijskih podrahljačev "Brenig", ki imajo samo to napako, da jih je premalo in da jim v dopolnitev za podrahljavanje sredine medvrstnega prostora manjka enolemežni (enoramni) vibracijski podrahljač enake kategorije in naprave za globinsko vnašanje gnojil.

Za poglobljanje in izboljšavo rastišča hmeljskih nasadov obstojata dve možnosti:

- globoko rahljanje zemlje pred zasajanjem nasada, kar je ugodneje;
- podrahljavanje v obstoječih nasadih, kjer je rahljanje vse površine onemogočeno in povezano s krajšanjem korenin. Oboje izvajamo po potrebi oz. predhodnih ugotovitvah.

Podrahljavanje bo uspešno le, če bodo maksimalno upoštevani potrebni pogoji dela. Za učinkovito rahljanje zemlje morajo biti tla primerno osušena, da se zemlja ne stiska, ampak se sušilni učinek v obliki širšega klina prenaša vse do površine. Za večjo narušitev zemlje je potrebno sodobno zmogljivo orodje, ki je za vlečno moč manj zahtevno (za vsak cm globine posameznega lemeža je potrebna približno 1 KS).

Pri podrahljavanju starih nasadov je treba upoštevati koreninski sistem, mesto krajšanja korenin in sposobnost obraščanja ter mejo kolesnic, prek katere nož podrahljača ne bi smel zarezati. Rahljanje 70 cm od vrste rastlin in 70 cm globoko, prerahlja zemljo do vrste rastlin, razrahlja pa tudi kolesnico, s čemer so ustvarjene razmere za razraščanje in pomlajevanje korenin. Majhni in izrabljeni lemeži kljub globini ne naredijo tolikšnega učinka. Podrahljači za rahljanje do 80 cm globoko imajo 13 - 15 cm široke in 40 - 50 cm dolge lemeže z naklonom 25 - 30 stopinj. Z zmanjšanjem naklona se rahljanje manjša, z večanjem pa narašča potreba po vlečni moči.

Podrahljavanje prostih površin za nove nasade naj teče prečno na smer oranja in vrste sajenja. Sledili naj bi mu plitva obdelava in setev, ki prerahljano zemljo in ustvarjeno strukturo poveže in utrdi. Pri globokem oranju se učinek globokega rahljanja takoj po podrahljavanju precej zmanjša.

Globoko rahljanje v hmeljiščih je zahtevnejše.

Izvajamo ga lahko le v jeseni, ko rastline hmelja zaključijo rast. Če v primernem času zemlja ni dovolj suha, ga raje prestavimo za naslednje leto, razen morda v nujnih primerih. Izvedemo ga po gnojenju in temeljni obdelavi. Po podrahljavanju naj do spomladanske obdelave v hmeljišču ne bi izvajali nobenih agrotehničnih ukrepov, nadalje pa bi bili pozorni na ohranjanje strukture zemlje in nego tal. Poletno obdelavo zemlje in druge agrotehnočne ukrepe bi poskušali opraviti ob bolj suhi zemlji, ki ima večjo nosilnost in je bolj odporna proti tlačenju. K večji nosilnosti tal in hitrejši regeneraciji zemlje pripomore tudi obogatitev obdelovalne plasti z organsko maso.

foto: M. Veronek

Številčnost in počasnost prehodov je pogosto bolj kvarna za tla kot teža strojev. Sodobnejši plantažni traktorji z več moči omogočajo združevanje priključkov in večje hitrosti. Varovanje strukture obdelovalne plasti zemlje ohranja poroznost spodnjih plasti. Na fotografiji kultivator "Strojne", prizanesljiv strukturi. Omogoča obdelavo v bolj suhem. Večja nosilnost tal.

Pri podrahljavanju v hmeljiščih je glede na obraščanje odrezanih korenin potreben in koristen čim večji odmik lemeža oz. noža podrahljača od vrste rastlin. Glede na lego kolesnic, ki so z zunanjim robom odmaknjene od vrste 30 - 40 cm, z notranjim pa 60 - 75 cm, se z orodjem ne bi smeli vrsti rastlin približati čez notranji rob kolesnic. Za prerahljanje kolesnic s strani in od spodaj navzgor z omenjene oddaljenosti pa mora orodje seči približno 70 cm globoko. To zmorejo samo večji podrahljači, ki imajo tudi večjo površino lemeža. Pri delu z dvoramnimi dvolemežnimi podrahljači ostane sredina medvrste neprerahljana, kar je tudi pomankljivost sedanje meliorativne obdelave hmeljišč. Za prekrivanje prerahljanosti bi smele sledi orodja teči največ 75 cm narazen. Trde, zgoščene plasti zemlje so ovira za razraščanje in obnavljanje korenin. Globoko rahljanje sredine medvrste priporočljivo izvesti kakšno leto, dve pozneje, ko so korenine že prerasle prerahljani prostor. Za silo bi za rahljanje sredine medvrste lahko uporabili

domači enolemežni vibracijski podrahljač ali dvolemežnega z 80 cm razmikom sledi.

S primernim enolemežnim podrahljačem, bi v kombinaciji s kultiviranjem ali površinskim rahljanjem kolesnice po obiranju lahko vzdrževali primerno prerahljanost medvrste. S prerahljavanjem na daljše obdobje ne bi bistveno prizadejali koreninske mreže in ogrozili pridelok.

Trajnost učinka podrahljavanja je odvisna od mnogih dejavnikov, v veliki meri pa od izvedbe, fiksiranja ustvarjene strukture s koreninami in mikrobiološkim življenjem v tleh, obogatitja spodnjih plasti s hranili i. p. Ob prizanesljivi obdelavi in oskrbi hmeljišč lahko traja tudi 10 let. Za nadaljnja podrahljavanja se odločamo podobno kot za prvo na osnovi opazovanj in preiskave tal. Pogosta plitva polovičarska podrahljavanja, ki to niso, prav gotovo niso koristna, saj lahko znižajo pridelok za več let. Če ni na razpolago primerne orodja in volje, ga raje opustimo.

Nizki pridelki in velika nihanja le-teh v letih z manj ugodnimi vremenskimi razmerami, velika obremenitev tal s strojnimi deli, ki ga spremljajo še druge nevšečnosti, kažejo na to, da brez podrahljavanja v hmeljiščih tam, kjer je to potrebno, ne bo šlo. Zato bi se ga morali lotiti bolj resno in podkrepiti z raziskavami.

Milan Veronek

foto: M. Veronek

Pri pripravi zemlje za novo hmeljišče, je po podrahljavanju koristno posejati rastline z globoko srčno korenino, da se utrdi in ohrani učinek globokega rahljanja. Ena teh je sedaj že pozabljena bela medena detelja. Na fotografiji posevek oljne redkve.

RAZKUŽEVANJE TAL S SREDSTVOM BASAMID GRANULAT

Basamid granulata je sredstvo za razkuževanje tal. Ima širok spekter delovanja. Z njim uničujemo bakterije in glive, ogrčice (nematode), talne škodljivce (insekte) in plevela.

Po načinu delovanja je sredstvo za zaplinitje tal, njegova uporaba je lažja, učinkovitost pa večja od sredstev, ki delujejo podobno. Intenzivna rastlinska proizvodnja vrtnin na njivah in vrtovih, kjer se zaradi intenzivnosti ne upošteva pravilno vrstenje (kolobar), drevesnice, trsnice in vrtnarije (sajenje in presajanje lončnic), so področja uporabe basamid granulata.

Čas pri premeni v hmeljiščih lahko z uporabo basamid granulata skrajšamo na eno leto, saj sredstvo uniči tudi ostanke hmelja in glivo verticillium.

V tem primeru je potrebno sredstvo v količini 40 do 50 g/m², pomešati z zemljo do globine 30 cm.

Bakterije v tleh povzročajo škodo pri vzgoji sadik tudi na drugih posevkih, kot so fižol, grah, krompir, zelje, cvetača, kumare, pesa, korenje... Bakterijska gniloba korenja (*Erwinia carotovora*) povzroča gnitje pri dnu listnih pecljev, širi pa se v notranjost korena, ki se preoblikuje v mehko, rjavo in gnilo gmoto. Največkrat to opazimo na uskladiščnem korenju, lahko pa tudi na polju ali vrtu.

Največ rastlinskih bolezni povzročajo **glive**. Opazne škode delajo v vrtnarstvu in zelenjadarstvu:

- golšavost kapusnic (*Plasmodiophora brassicae*)
- padavica kalčkov kapusnic (*Olpidium brassicae*) in druge padavice
- prašnata krastavost na krompirju (*Spongospora subterranea*)

Za nekatere glive je značilno, da živijo tudi na plevelih, npr. plešču (*Capsella bursa pastoris*) ali na plevelnih križnicah, kot so gorjušice (*Sinapis spp.*) ali divja redkev (*Raphanus spp.*).

Krompirja pa vsaj 6 let ne bi smeli saditi na isto mesto, če je zbolel za prašno krastavostjo.

Z uporabo basamid granulata uničimo tudi **škodljivce**, ki se v času, ko nameravamo izvesti aplikacijo basamid granulata, nahajajo v tretiranem sloju tal. Zato je pomembno, da uporabimo sredstvo v času, ko poteka ena od razvojnih faz škodljivcev prav v tleh. Čebulna muha (*Hylemia antiqua*) odlaga

jajčeca v tla. Tam prezimi v obliki bube. Muhe se pojavijo v maju, kar se pogosto ujema s cvetenjem višenj. Takrat samice odlagajo jajčeca pri dnu čebulnih rastlin ali na zemljo ob rastline. Žerke se zarijejo v rastline in uničijo glavni poganjek. Muhe drugega rodu letajo v juliju, tretjega pa v septembru, takrat delajo škodo na poru. Basamid granulata uporabimo proti čebulni muhi v prvi polovici oktobra, da uničimo bube, ki so pripravljene za prezimovanje. To bi lahko storili tudi spomladi, vendar, kot bo napisano pozneje, sadimo čebulo takrat, ko tla še niso tako ogreta, da bi bilo delovanje sredstva zadovoljivo. Tudi kapusova muha (*Delia radicum*) prezimi v obliki bube v tleh. Uničujemo jo lahko oktobra ali v aprilu oz. pred presajanjem zelja. Podobno uničujemo tudi druge muhe iz družin ANTHOMYIIDAE in PSILIDAE (korenjeva muha-*Psila rosae*).

Kemično uničevanje **plevelov** v vrtovih je skoraj nemogoče. Za mnoge vrtnine ne poznamo herbicidov, karenčna doba (čas, ko po škropljenju ne smemo uživati delov rastlin) je za mnoge predolga ali pa zaradi zanašanja škropiva uničimo rastline na sosednih gredah. Običajni herbicidi v vrtovih skoraj ne moremo uporabljati. Basamid granulata uničuje semenske in koreninske trajne plevela.

Zaradi širokega spektra delovanja je sredstvo zelo primerno za razkuževanje zemlje, ki jo uporabljamo pri presajanju lončnic.

Basamid granulata vsebuje aktivno snov DAZOMET, ki se pri stiku z vlažno zemljo pretvori v substance, ki razkužijo tla. Glavni novo nastali produkt je plin širokega spektra delovanja. Plin potuje skozi zračni prostor tal proti površini, na svoji poti pa uničuje žive organizme, s katerimi pride v stik. Učinkovitost basamid granulata je odvisna od več dejavnikov. Količino sredstva na površino odmerjamo glede na tip in strukturo tal (težka ali lahka, kompost), vrste in stanja organizma, ki ga želimo zanesljivo uničiti, vlage tal, temperature tal ali globine tretiranja.

A.) Tip in struktura tal

Plini se lahko v tleh gibljejo le skozi zračne pore, zato je za zadovoljiv učinek plinjenja pomembna dobra priprava tal, ki naj bo kot za setev. Zemlja naj bo drobno grudičasta, plin ne more prodreti skozi velike, zbite grude, kjer se prav tako zadržujejo škodljivi organizmi.

Različnim tipom tal moramo prilagoditi količino uporabljenega sredstva. Pri težkih ali humoznih tleh povečamo količino za 10 g/m², hkrati pa ustrezno podaljšamo čas do naslednje setve oz. sajenja. Glej razpredelnico!

B.) Vrste in stanje organizmov ter potrebne količine sredstva so prikazane v naslednji razpredelnici. Globina uničevanja organizmov je 20 cm.

organizem in tip tal	g/m ²
talne glive	30-60
klijoča plevelna semena	20-40
nematode	
-lahka tla	30-40
-težka ali humozna tla	40-50
cistotvorne nematode	60

V primerih, ko želimo razkužiti globlje plasti tal, povečamo količino za 15-30g/m² za vsakih 10 cm dodatne globine. Globlje razkužujemo za rastline z globokimi koreninami, plitveje (10 do 15 cm) pa, če uničujemo enoletne semenske plevela in preventivno ščitimo pred glivami in prosto živečimi nematodami. Zemljo ali substrat za presajanje razkužimo s 300 g na kubični meter.

C.) Vлага tal bistveno prispeva k učinkovitosti sredstva. Organizmi so le pri ustrezni vlagi v občutljivi razvojni fazi, hkrati pa je vlaga pomembna pri pretvorbi sredstva v plinasto, aktivno obliko. Za dober učinek naj bodo tla 7-14 dni pred razkuževanjem toliko vlažna, da so primerna za obdelovanje. V takšnih razmerah škodljivi organizmi preidejo iz mirojočega v aktivno stanje (klitje...), ko so za razkuževanje občutljivi. Tla, ki so z vodo zasičena, niso primerna za razkuževanje, ker so v tem primeru pore zasičene z vodo, plin ne more prodirati skozi plast zemlje. Suha tla pripravimo tako, da jih primerno navlažimo vsaj do globine, v katero bomo zadelali sredstvo (15 do 20 cm globoko). To naredimo vsaj sedem dni pred uporabo sredstva.

D.) Najprimernejša je temperatura tal od 10 do 25°C. Pri tem se sredstvo zelo hitro aktivira, hkrati pa je zagotovljen hiter razvoj škodljivih organizmov do razvojne faze, ko so najbolj občutljivi. V tem temperaturnem območju je tudi faza razkuževanja relativno kratka, prav tako pa tudi čas do naslednje setve.

Podrobnosti lahko uporabnik prebere v navodilu za uporabo.

Pomembno je, kako ravnamo, ko basamid granulat potrosimo po površini. Sredstvo takoj zadelamo v tla do željene globine (freza, motokultivator, tudi grablje,...), tla pa morajo ostati vlažna nadaljnjih 4 do 12 dni. To dosežemo na več načinov:

- tla zalijemo z 10 do 15 l/m² vode in to ponavljamo v potrebnih presledkih, da ohranjamo vlažnost,

- tla povaljamo in nato zalijemo,

- na lahkih tleh je priporočljivo prekrivanje s nepropustno folijo, rob zapremo, da preprečimo uhajanje plina in izhlapevanje vode. Uspeh razkuževanja je boljši, če vsaka tla pokrijemo s folijo.

Po posebnem postopku razkužujemo zemljo v kupih, za presajanja. Zemljo razgrnemo na folijo ali dobro očiščeno betonsko ali drugo trdno podlago, do debeline 20 do 25 cm, po njej pa enakomerno posujemo 50 do 70 g/m² basamid granulata. Na to plast zemlje damo novo v enaki debelini. Postopek ponavljamo do višine kupa približno 1 m in ga neprodušno pokrijemo s folijo. Skupno potrosimo na kubični meter zemlje 200 do 300 g sredstva. Nadaljnji postopek je enak, kot je opisan v navodilu za uporabo.

Ko na razkuženo površino sadimo ali sejemo, v tleh ne sme biti ostanka sredstva ali plina (glej navodilo za uporabo), kar pomeni, da za sredstvo ni predpisana korenica. Plin se v tleh razgradi v spojine (amonijev, nitratni ion,...), ki jih rastline uporabljajo za hrano.

Čas setve oz. saditve določimo s testom (solatni test-glej navodilo na embalaži!), s katerim se prepričamo, da v tleh ni več ostankov sredstva. Na splošno je mogoča setev teden dni po tistem, ko odstranimo folijo in prezračimo površino z motokultivatorjem, frezo ali drugim orodjem. Zračenje opravimo z istim orodjem, s katerim smo sredstvo zadelali v tla!

Plodnost tal ohranimo, če uporabljamo basamid granulat na isti površini vsake tri do štiri leta.

Torej uporabimo sredstvo vsako leto na tretjini do četrtini površin.

Za zatiranje plevelov in delno uničevanje nekaterih škodljivih organizmov pa zadostuje, če vsako leto uporabimo 20 g sredstva na kvadratni meter.

Damjan FINŠGAR

Zavod za živilorejo in veterinarstvo Celje
Kmetijska svetovalna služba Žalec
Žalskega tabora 1
3310 ŽALEC

PLAN PREDAVANJ ZA 1996/97

4.12.96	Nove rešitve pri gradnji prašičjih hlevov	Ivan Štuhec Zorica Abram	9.00 Žalec
11.12.96	Problematika somatskih celic v mleku	Katja Florjanc Marko Tevž	9.00 Žalec
17.12.96	Strokovno izvajanje tehnologije pridelave jablan	Z. Gutman-Kobal A. Soršak	9.00 KZ Celje
18.12.96	Možnosti pridelave zgodnje zelenjave in varstvo posevkov	Martina Bavec	9.00 Žalec
8.1.97	Priprava zemlje za setev sladkorne pese	Ciril Tinko	9.00 Žalec
15.1.97	Zakonski predpisi s področja turizma na kmetiji	M. Žvikart A. Žolnir	9.00 Žalec
22.1.97	Hmeljarsko predavanje	M. Žolnir I. Friškovec	9.00 Žalec
29.1.97	Subvencije za delo v lastnem gozdu	D. Rosenstein	9.00 Žalec
5.2.97	Maziva za kmetijsko mehanizacijo	Petrol	9.00 Žalec
12.2.97	Zdravilna zelišča	B. Jagodič	9.00 Žalec
19.2.97	Ureditev pašnika ter različni sistemi paše	Tatjana Pevec	9.00 Žalec
26.2.97	Turizem na kmetiji - perspektiva in razvoj	H. Cvikl	9.00 Žalec
v februarju	Zimska rez jablan (v intenzivnem in kmečkem nasadu)	Z. Gutman-Kobal	9.00
5.3.97	Obnova travne ruše-novejši kultivarji trav in detelj	Tatjana Pevec	9.00 Žalec
12.3.97	Vključevanje Slovenije v evropsko unijo	Dare Simončič	9.00 Žalec
19.3.97	Jožefov sejem Petrovče	od 9.00 dalje	
26.3.97	Varstvo sadja	M. Žolnir	9.00 Žalec
v marcu	Gostoljubje na turizmu na kmetijah	H. Cvikl	9.00 Žalec
2.4.97	Uspešna reja drobnice		9.00 Žalec

OBRESTI KOT CENA IZPOSJOJENIH SREDSTEV IN ZAVAROVANJE IZPOSJOJENIH SREDSTEV

Bančne storitve, ki jih opravljajo banke so pretežno naložbene in kreditne storitve. Za kreditne storitve veljajo torej vsi elementi trga - od konkurence do povpraševanja, torej tržna struktura, tržno obnašanje in tržni rezultat. Banke si tako konkurirajo predvsem z boljšo ponudbo bančnih storitev, seveda pa najbolj s ceno bančne storitve, ki se odraža v obrestni meri in raznih provizijah.

Obresti, ki jih plačamo kot ceno za izposojena sredstva, so odvisne od treh stvari:

- **obrestne mere**, ki pove koliko odstotkov od glavnice znašajo obresti, odvisna je od ponudbe in povpraševanja na trgu,
- **glavnice**, ki izraža višino izposojenih sredstev,
- **časa za katerega so bila sredstva izposojena.**

Obresti lahko banke zaračunavajo na več načinov. Pri nas poznamo obrestno mero, sestavljeno iz dveh delov, in sicer: dela, ki izraža inflacijo (**T - temeljna obrestna mera**) in realnega dela obrestne mere, ki naj bi izražal pravo ceno denarja na trgu. Obresti pa niso edina cena izposojenih sredstev. Kreditorejmalci pri najemanju sredstev poravnajo tudi bančno provizijo, ki pa pomeni pokrivanje stroškov banke pri opravljanju bančnih storitev. Cena kredita je za posamezne komintente lahko različna zaradi bonitete komintenta, pomembnosti komintenta za banko, zavarovanja rizika in drugega. Danes se pri nas obresti gibljejo kot cena kapitala okoli T in 10% do 13%, kar pomeni izhodiščno obrestno mero. K izhodiščni obrestni meri pa moramo prišteti še odstotke, ki izražajo dobo oz. čas, za katerega so sredstva izposojena; riziko izposojenih sredstev oz. način zavarovanja kreditov. Tako lahko obresti z raznimi provizijami znašajo tudi T in 15% ali celo več.

Pri najemanju kreditov je tako za banko kot za kreditorejmalca važno zavarovanje kredita. Kredit lahko zavarujemo na več načinov:

- administrativna prepoved na plačo
- z akceptnimi nalogi
- pri zavarovalnici
- s poroki
- z menico
- s hipoteko
- z odstopom terjatve, ki jo imamo do tretje osebe
- z vrednostnimi papirji (delnicami, obveznicami ipd.)
- garancijo druge banke ipd...

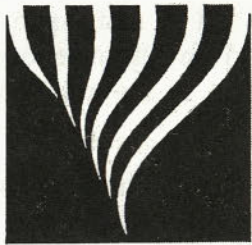
Banke ponavadi zavarujejo kredite (predvsem potrošniške, kredite za tekočo proizvodnjo) pri zavarovalnici. Vendar mora kreditorejmalec za zavarovanje pri zavarovalnici izpolniti določene pogoje: znesek kredita je omejen, zavarovalnica zavaruje kredit, če ima kmet v tekočem letu proizvodnjo v višini 4 x več kot znaša obveznost vračila vseh njegovih obveznosti (vsi najeti krediti z obrestmi).

Zavarovanje vračila najetega kredita včasih kombiniramo z zavarovanjem s poroki. Pri tem poroki solidarno jamčijo za vračilo kredita, če ga v predpisanem času ne vrne kreditorejmalec. Banka pokliče poroka oz. lahko dolg izterja tudi od poroka prek sodišča z rubežem. Zavarovanje s poroki predstavlja za kreditorejmalce najcenejši način zavarovanja (nima dodatnih stroškov), za poroka pa lahko postane problem v primeru nevračila kreditnih obveznosti.

Večji zneski kreditov se zavarujejo z zastavno listino za vknjižbo na njihovo premoženje. V primeru nevračila kreditnih obveznosti tako banka proda zastavljeno premoženje in si z izkupičkom poplača dolgovani znesek.

Menico kot vrednostni papir lahko uporabimo kot sredstvo jamčenja upniku za varnost obveznosti kreditorejmalca do upnika. Pri zavarovanju denarnih terjatev nastopa menica glede na popolnost kot bianco menica. Menica je vključena v zavarovanje predvsem kot nadomestilo za zastavno pravico za vknjižbo na nepremičninah, ker je to zavarovanje s hipoteko za kreditorejmalca sorazmerno drago, medtem ko je zavarovanje z bianco menico enostavnejše in cenejše. Prav tako je menica vključena v zavarovanje s poroki, s tem da menico kot trasant podpiše porok, kreditorejmalec pa kot akceptant. Naslednji poroki podpišejo menico na hrbtni strani kot indosatarji. Kreditorejmalec mora s poroki podpisati še menično izjavo kot pooblastilo za izpolnitev bianco menice. Pri uporabi menice kot sredstva za zavarovanje kreditnih obveznosti, banka v primeru neplačevanja preloži menico sodišču, to pa takoj predlaga rubež na vsem premoženju dolžnika. Postopek bi naj bil hiter. Za zavarovanje kreditnih obveznosti lahko uporabimo tudi asignacijsko pogodbo.

mag. Lilijana Ježovnik Jančič

Zala[®]

To je dobra voda

Zala[®]

To je dobra voda

Zala[®]

To je dobra voda

Zala[®]

To je dobra voda

MED HMELJARJI

PRI OCVRKOVIH

foto: M. Zupančič
Sušilnico Gajškovih je iz naselja Latkove vasi lahko prepoznati.

Tako se reče po domače pri Gajškovih v Latkovi vasi. V pogovoru z Dragom Gajškom in njegovo ženo je čutiti veliko veselja s hmeljarjenjem. Z njim se na tej kmetiji zanesljivo ukvarjajo že najmanj trije rodovi. Hmeljišča so na več parcelah v skupni površini 4,5 ha. Od tega imajo 0,5 ha v najemu. Prevladujoča sorta je aurora, ki je nasajena na 2,5 ha. Od tega je 0,5 ha že brezvirozne. Sledi ji savinjski golding na 1,5 ha in tudi tu je 0,5 ha brezviroznega nasada. S serijo A sort so Gajškovi nasadili tudi atlas, ki ga še vedno imajo na 1 ha in so bili vsa leta s pridelki zelo zadovoljni. Zaradi starosti pa ga bodo letos izkrčili in na to površino posadili sadike brezvirozne aurore.

Že več let vodijo pri hiši zelo natančno evidenco vseh opravil in agrotehničnih ukrepov v hmeljiščih, kar je večinoma redek primer.

Glede na to, da vodite evidenco, bi bilo zanimivo slišati vaše mnenje o pridelkih pri brezviroznih sadikah

Že leta 1988 smo posadili prvi brezvirozni golding. V začetku so bili lepi pridelki, kasneje pa so nastala nihanja. Večinoma pa je v izrazito slabih letinah za savinjski golding, bil brezvirozni golding vedno boljši po pridelku in kakovosti. Tudi pri brezvirozni aurori je po rezultatih dveh let velika razlika. Zato bi radi čimprej vso auroro zamenjali za brezvirozno, saj nam tudi na slabših tleh da boljše pridelke.

Ali lahko hmeljišča namakate in kako se ta ukrep obnese pri vas ?

Vsa hmeljišča lahko namakamo, kar je velikega pomena na tistih njivah, ki so zelo peščene oziroma imajo plitva tla. Če pa je zelo vroče, pa tudi namakanje ne pomaga. Za namakanje smo ustanovili namakalno skupnost, ki ima svoje prednosti pa tudi slabosti. Namakati moramo, ko smo na vrsti, to pa je včasih tudi po vročem delu dneva. Sedaj namakamo že cca 8 let.

Ali se ta ukrep pri vas pozna tudi na kvaliteti tal ?

Imamo v glavnem lahka tla in glede na dolgo namakanje se predvsem na lažjih tleh pozna učinek spiranja. Zaradi tega smo zato povečali odmerek hlevskega gnoja, v pomoč pa bo sedaj tudi stroj za drobljenje kamenja.

Imate lepo in zelo funkcionalno novo sušilnico in tudi vso ostalo opremo.

Sušilnica je bila pred kratkim novo zgrajena, predvsem zaradi čim boljšega varovanja kvalitete hmelja od obiralnega stroja do vreče. Tako imamo sedaj možnost pridelave večje količine kvalitetnega hmelja. Na kmetiji so namreč za delo Drago z ženo, tašča ter dva sinova, ki pa zaradi šolskih obveznosti ne moreta vedno priskočiti na pomoč. Večje konice dela zato rešujejo s sezonsko delovno silo.

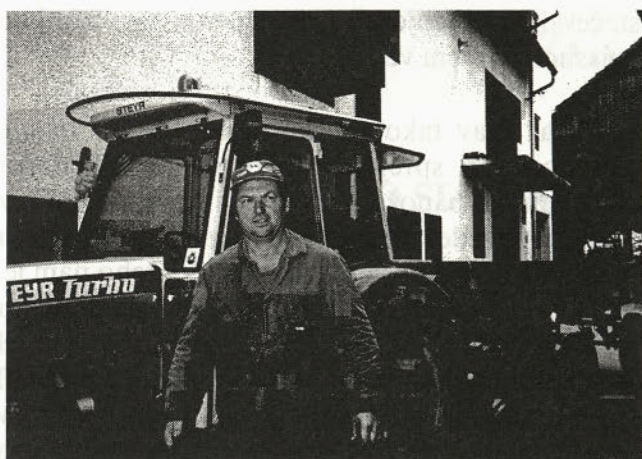
Škropite tudi sami. Kako ste se navadili na ta ukrep ?

Škropimo zadnja tri leta. Vseskozi delamo s strokovnjaki IHP Žalec. V zadnjem letu so

Gajškova družina pred novo pridobitvijo.

foto: M. Veronek

Dela je pri Gajškovih vedno dovolj.

foto: M. Zupančič

preizkušali škropljenje z zmanjšano količino vode ob seve natančni prognozi bolezni in škodljivcev, da bi čim manj obremenili okolje. Letos smo škropili le 3x, če ne upoštevamo škropljenja proti primarni okužbi peronospore z brestanom. Slednjega so uporabili 2x in to drugo škropljenje je povzročilo šok, ki je imel za posledico zaostanek v rasti. Le-ta se pri savinjskem goldingu ni popravil, pri ostalih sortah pa deloma izravnal. Posledico je pač imelo hladno in mokro vreme. Tako smo škropili letos prvič s 600, drugič in tretjič pa z 800 l vode, ob seve primerno povečani koncentraciji odmerka škropiva.

Pri vas se že leta sami ukvarjate tudi z raznimi inovacijami?

Res je. Letos smo izboljšali način vlaganja trt v stroj, dovoz trt iz njive in tudi sam način nakladanja na polju. Glede na izgled hmeljnih rastlin letos smo pri obiranju preuredili z odmikom tak način obiranja, da je bila potem obrana masa

enakomerneje razporejena po celem bobnu.

Ob koncu sem Draga Gajška povprašala še, kaj kot hmeljar misli, da bi bilo potrebno storiti, da bi se hmeljarji obdržali na vse bolj krutem in trdem svetovnem trgu?

Sem član Hmeljarskega združenja in hmeljarskega sindikata in mislim, da bi bilo nujno potrebno preoblikovati sistem GIZa v vseslovensko organizacijo hmeljarjev kot proizvajalcev, nadaljevati skupen nastop do države, ohraniti svoj institut, status pa naj mu določi ministerstvo za kmetijstvo.

Nujno je čim hitreje prilagoditi sortni sestav prodaji in obvezno urediti problematiko žičnih opor in marsikaterih starih nasadov. Predlagam, naj se skliče zbor slovenskih hmeljarjev, jih seznani z zbrano problematiko, ki se naj nato posreduje na ustrezna mesta.

Čim prej je potrebno najti oblike varovanja vse težjega socialnega položaja hmeljarjev Slovenije. Razbitje doline na 10 zadrug kaže slab vpliv na razvoj, ponekod celo obstoj hmeljarstva. Mislim, da je v prihodnosti nujno potrebno poiskati obliko, ki bi vnaprej uspešno povezovala vse hmeljarje na področju proizvodnje in prodaje.

Hmeljišča so že pripravljena za zimo, a pri Gajškovih so že polni načrtov za novo sezono, ko bodo obnavljali hmeljišča in se znova spoprijeli s proizvodnjo za čim boljši pridelek in zaslužek, ki jim ga iz srca privoščimo. Srečno in zdravo pridelavo v letu 1997 Gajškovim in tudi vsem slovenskim hmeljarjem.

Martina Zupančič

AKTIVNOSTI HMELJARSKEGA SINDIKATA

Po poletnem zatišju je Republiški odbor sindikata za hmeljarstvo v okrajšavi ROS za hmeljarstvo, začel jeseni znova aktivno delati na področju hmeljarske problematike in socialne varnosti hmeljarjev. Prav tako ni mogel zaobiti novonastali položaj Hmezad Export-Importa v njegovem lastninskem preoblikovanju ter naloge GIZ za hmeljarstvo Slovenije.

Socialna varnost, še bolj pa preživetje kmeta hmeljarja, je prva skrb našega sindikata. Aktivnosti

so vse bolj usmerjene k temu problemu zaradi vključevanja v evropski prostor. Kmetovanje bo vsled premajhne pripravljenosti našega kmeta na novonastale razmere lahko pogubno. Zavedati se moramo, da je način gospodarjenja, ki je bil v navadi zadnjih 40 let, pustil na našem kmetu, tudi hmeljarju svoj pečat. Miselno neprilagojen tako stopa naš kmet - tudi hmeljar - v svet krutega in trdega boja za preživetje. Zavedamo se majhnosti naših kmetij in razdrobljenosti proizvodnje na le teh., ki dajejo

malo tržnih viškov zaradi tega tudi po nekonkurenčnih cenah. Postajamo predragi na tem zasičenem evropskem trgu. Premajhna povezava ali skoraj nič pri načrtovanju proizvodnje, še bolj pa usklajevanje pri prodaji naših proizvodov, postajajo novi temelji naše revščine. Znamo pridelovati in dosegati rezultate, ki nam jih zavidajo marsikateri sosedje, vendar pri skupni prodaji, kjer bi z enotnostjo lahko pokazali svojo moč, pešamo. To postaja iz dneva v dan večja rak rana Savinjskega in tudi slovenskega gospodarjenja. Vedno bolj se kaže ta savinjska ali boljše slovenska zavist o tem naj sosedu..... S takšnim načinom razmišljanja bomo slej ko prej vsi prišli na beraško palico. Rek sloga jači, nesloga tlači nam bi moral zazveneti v ušesih tako kot dobro jutro ali dober dan.

Prav temu namenu je bila posvečena 5. seja, vendar zaradi aktualnosti tega problema - povezovanja in organiziranja skupnih prodajnih ciljev, se je ta točka obravnavala na posebni seji 21. 11. 1996. Točka kateri je bila posvečena ta seja se je glasila: Razprava o predlogih posameznih predsednikov zadrug o možnostih ponovnega združevanja zadrug pri nastopu skupne prodaje hmelja in ostalih artiklov. Dodana je bila še razširitev točke: slab finančni položaj zadrug in možnost preprečitve stečaja le teh. Povabila so se udeležili skoraj vsi povabljeni. Razvnela se je burna razprava. Po kratkem orisu in mišljenju posameznih direktorjev novonastalih zadrug so si bili kljub različnim pogledom enotni, da potrebujemo skupno prodajo in le to podpirajo tudi zadruge, niso pa za ponovno združevanje pod eno krovno organizacijo. Enotno mnenje je, da se mora GIZ čim hitreje preoblikovati in sprejeti statut. Mnenje IHP je, da bi morali biti hmeljarji združeni v zelenem delu in to pod okriljem GIZ. Direktor GIZ je dejal, da bo vse predloge, ki jih je slišal na tem sestanku prenesel na Upravni odbor in se zavzel, da bodo stališča obravnavana, če ne drugače, pa na skupščini GIZ. Glede finančnega položaja zadrug in stečaja le teh pa je bilo jasno povedano, da ta bojazen ni prisotna in da naš kmet hmeljar pri tem ni ogrožen. Seja se je kljub nekaterim negotovanjem zaključila s sklepom, da problematiko okrog hmeljarjenja in zahtev do države rešujemo v okviru GIZ in tudi enotno nastopamo glede reševanja vseh problemov. Tako sindikat prepušča vse skupne aktivnosti GIZu, vendar bo s svojimi močmi še naprej tvorno pomagal pri uresničevanju vseh zastavljenih ciljev. Mislimo, da je smoter tega sestanka bil dosežen in da bomo skupaj lahko naredili nekaj za dobro slovenskega hmeljarstva. Čim pogosteje se bomo

srečevali in izmenjevali svoja mnenja, tem manj bo nejasnosti in tem več rešitev.

Sindikat prav tako budno spremlja vse ostale aktivnosti pri sprejemanju proračunskih načel razdeljevanja panožnih sredstev in si bo skupno z ostalimi prizadeval, da hmeljarji iz teh predvolilnih obljub ne bomo prišli praznih rok. V uteho nam je, da imamo takorekoč svojega človeka v parlamentu in to je predsednik kmečkega sindikata g. Ciril Smerkolj. Le ta nam je na zadnjem sestanku ponudil vso pomoč pri reševanju žgočih problemov v hmeljarstvu. V sindikatu prav tako spremljamo aktivnosti, ki jih pelje Hmezd Export Import v svojem lastninskem preoblikovanju. Prepričani smo, da novi lastniki ne bodo postali Judje svojim že stoletje zvestim slovenskim hmeljarjem, da bodo našli stik z GIZ-om in s tem tudi ohranili obstoj slovenskega hmeljarstva.

Prepričani smo, da je slovenski hmeljarski sindikat potreben slovenskim hmeljarjem in kot tak bo tudi ostal, kljub temu, da bodo skupne aktivnosti morale potekati na GIZ za hmeljarstvo Slovenije. Mi pa si bomo prizadevali in nikakor ne bomo dopustili, da bo socialna varnost kmeta ogrožena vsled hmeljarjenja.

za ROS za hmeljarstvo
predsednik Leskovšek Slavko

OGLAS

***Ugodno prodam ladijsko dvigalo
primerno za sušilnice.***

***Cizej Stanko, Orla vas 13, tel.:
063/701-578***

OGLAS

O SLOVESU SAVINJSKEGA HMELJA

Leta 1909 je Južnoštajersko Hmeljarsko društvo iz Žalca poslalo pivovarnam Nemčije in Avstrije sledečo okrožnico:

“Iz vseh evropskih in tudi ameriških hmeljskih okolišev se poroča, da se bo letos pridelalo prav malo hmelja. Ker pa se našega okoliša (Južnoštajerskega - Savinjska dolina) niso lotile razne bolezni in škodljivci, pričakujejo naši hmeljarji, ne le po količini, temveč tudi po kakovosti, odličen, popolnoma zdrav pridelek. Hmelj iz Južnoštajerske - Savinjske doline je bil v prejšnjih letih radi svoje izborne kakovosti odlikovan na vseh razstavah s prvimi darili, vendar se je počiljal in prodajal pivovariteljem pod tujim imenom in je ostal nepoznan. Na mednarodni razstavi ječmena in hmelja l. 1908 v Berlinu je bilo našemu hmeljupriznано izmed vseh hmeljev drugih avstrijskih okolišev prvo mesto za žateškim, brez upoštevanja dejstva, da se je lepa, sončno zelena barva našega hmelja in svetla barva lupolina dosegla brez žveplanja.....

Ustanovitev oznamkovalnice za hmelj se že pripravlja. Za slušaj pa, da si hočete nabaviti naš hmelj neposredno pri producentu, Vam priporočamo tukajšnjo Hmeljarno..... Z raznimi vzorci (golding in pozni hmelj) smo vam vedno na razpolago..”.

Hmeljarsko društvo je razstavljalo hmelj na različnih razstavah in sicer leta 1882 v Trstu, leta 1888 v Fustewnfeldu, leta 1898 na Dunaju, leta 1900 v Parizu, leta 1906 v Londonu, leta 1908 v Pragi in Berlinu, leta 1909 v Brnu, leta 1913 v Žalcu in Gradcu, leta 1928 v Barceloni, da navedemo samo nekatere razstave.

Na teh razstavah si dobili hmeljarji različna odličja. Naj navedemo samo nekatere:

V Trstu je društvo prejelo častno diplomo.

Na svetovni razstavi v Parizu leta 1900 so prejeli najvišje odlikovanje: Ivan Apat, Pondor, dr. Mihael Bergman, Žalec; Hmeljarsko društvo Žalec (tudi srebrno kolajno za razstavljeni zemljevid); Franc Roblek, Žalec in Josip Širca, Žalec.

Na razstavi v Berlinu l. 1908 so lahko razstavljali samo tisti hmeljarji, ki so bili najboljši na

predrazstavi v Pragi. Iz Slovenije so na razstavi v Berlinu razstavljali 18 vzorcev goldinga ter 7 vzorcev poznega hmelja. Svoj hmelj so razstavljali: Ivan Apat, Pondor, Kerel pl. Haupt, Štrosnek, Kerel in Vincenc Janič, Johann Jeschounig, Arja vas, Martin Ocvirk, Mala Pirešica, Florijan Rak, Franc Oset, Vransko; Franc Plaskan Orla vas; Norbert Zainer, Prebold; Franc Roblek, Josip Širca, Josip Žigan, Žalec in drugi.

Fani Kukec je prejela zlato kolajno.

Hmeljarske razstave, ki je bila l. 1909 v Berlinu, se je udeležilo 30 hmeljarjev iz Savinjske doline, srebrno medaljo je prejel Edmund baron Cnoblauch iz Žovneka. Med nosilci bronaste kolajne so: Andrej Antloga, Gotovlje, Ivan Apat, Pondor, dr. Brgman, Haupt, Karel Janič, Josip Lorber iz Žalca.

Na hmeljarski razstavi, ki je bila 1913 v Žalcu prejme Terezija Šribar prvo nagrado. Uspeh ponovi tudi na graškem sejmu l. 1913 in tudi tu doseže prvo mesto. Odlikovani so še: Josip Širca, Franc Plaskan, dr. Martin Šribar, Karel Janič, Fran Roblek, Andrej Antloga, Vinko Steiner Petrovče, Anton Vodenik, Petrovče, Josip Fleis, Žalec, Franc Cukala Gomilsko, Jože Povše Orla vas, Edvard Kukec, Žalec in drugi.

Na svetovni razstavi v Barceloni 1928 je sodelovalo Hmeljarsko društvo.

Že leta 1885 so poskušali v Žalcu organizirati hmeljarski sejem, kar pa se ni posrečilo, je pa ostal Žalec svetovno tržišče za hmelj, ki je organiziral tudi hmeljarske razstave.

K uspehu hmeljarstva, ki je potegnilo savinjsko dolino iz bede, sta veliko pripomogli HMELJARNA IN OZNAMKOVALNICA ZA HMELJ.

Hmeljarna je bila ustanovljena 1902 kot zadruga. Ob petdesetletnici Hmeljarskega društva je Anton Petriček zapisal: Vsled svoje kulantnosti in točnosti uživa Hmeljarna polno zaupanje hmeljaske trgovine. Njen naslov, tvrdka, se glasi sedaj: (l.1930): Hmeljarna r.z. z o. z., I. jugoslovanski zavod za vkladanje in preperiranje hmelja v Žalcu.”

Prvo načelstvo: dr. Bergman, predsednik, Fran Roblek, podpredsednik, Josip Širca, poslovodja,

Anton Petriček, tajnik in blagajnik. V vodstvu so še bili: Joh. Jeschovnik, Simon Kukec, Karl Janič, Vincenc Vabič. Prvo nadzorstvo so sestavljali: Adalbert Geiss, Anton Goršak, Franc Hodnik, župnik Matija Koren, Martin Pospeh, Florijan Rak, dr. Serbec in dr. Rudolf Senica. Prvi upravitelj je bil Franc Pikl ml., v tridesetih letih pa Vilko Senica.

Po sklepu Hmeljarskega društva, z dne 23. junija 1907 v Žalcu ustanovijo Oznamkovalnico za hmelj. Pravila oznamkovalnice za fakultativno označevanje hmelja potrdi c.kr. namestništvo iz Gradca v letu 1912. Tako je bilo prvo signiranje opravljeno l. 1926.

Osnova za dosedanje zapise je bilo poročilo o delovanju Hmeljarskega društva, ki ga je imel Anton petriček ob 50 letnici društva. Zato zaključimo ta del tako, kot je zaključeno poročilo: "Končno mi bodi dovoljeno še prebrati članek iz Allgemaeine Brauer & Hopfenzeitung" Nürnberg iz l. 1913 (po naslovu je moč sklepati, da je to strokovni hmeljarski časopis), ki se glasi:

Povpraševanje po južnoštajerskem hmelju je prav živahno, kar je posledica intenzivnega delovanja Hmeljarskega društva, Hmeljarne in oznamkovalnice za hmelj. Spodnještajerski hmeljarji so imeli vedno obilo priložnosti, da so se

teoretično nadalje izobraževali in sicer potom smoternega pouka o kulturi in negovanju hmelja, potom poskusnih nasadov in gnojilnih poskusov, potom obiskovanja drugih hmeljskih okolišev ter najvažnejših svetovnih hmeljarskih tržišč v Nürnbergu in Žalcu. Oznamkovalnica za hmelj, ki je bila ustanovljena l. 1912, potrjuje provenienco hmelja, ako je le ta za to sposoben in sicer pod znamko "Južnoštajerska Savinjska dolina, Südsteiermark - Sanntal".

Mogoče koga motijo nemške ozačbe, naslovi. Poudarimo zato, da je bil savinjski hmeljar Slovenec. Poglejmo samo zapis o vpisu zadruga "I. štajersko skladišče za hmelj" v sodni register. Dokument iz l. 1902 je napisan v slovenščini. Sodni žig je dvojezičen. Pravila zadruga so dvojezična, sprejeta v malem travnu (aprilu) 1902. Res je, da so dvojezična, vendar paragraf 22 pravi:

"V slučaju dvombe pri razlaganju določil teh pravil velja sestava v slovenskem jeziku kot avtentična in veljavna."

Franc JEŽOVNIK

HMELJARSKI PRAZNIK - BRASLOVČE 1996

Lanski starešina Marovt Vlado in princeska Rovani Ksenija pred predajo funkcije - rahlo zaskrbljena.

Nasmejani novi starešina Serdoner Peter in princeska Marovt Urška pred povorko na hmeljarskem prazniku.

ZA ŠALO ALI PA ...

Gospod Škric, kolikšna je nagrada za ureditev "lisjakov", da bodo obirali, kot je treba ?

Nič !

Za nič se pa vedno manj dobi !

In "lisjaki" so ostali dosledni in delali v tujih razmerah z uvoženo pametjo rahlo mešano. V količini zavrženega hmelja so bili baje močno konkurenčni domačim.

Znati se je treba !

Rdeči pajek je letos predčasno in neopazno razpredel mreže in ujel nekaj kapitalnih.

Težka preciznost iz Pinusovega ključa

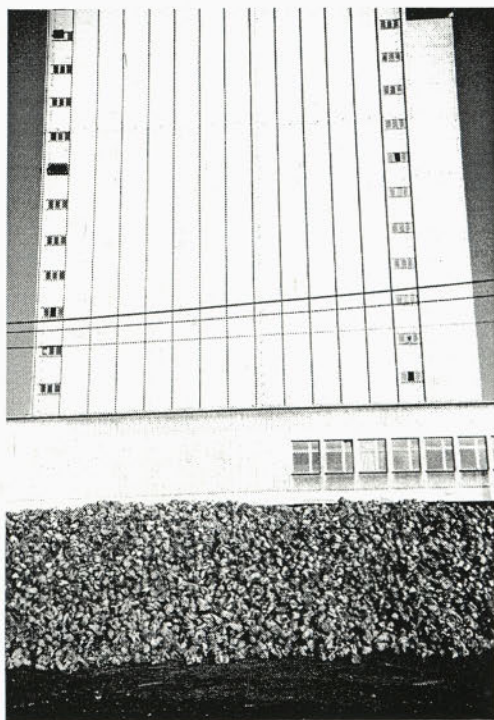
Poškropiti oz. pršiti in namazati 4000 hmeljnih trt, 4000 hmeljnih vodil na hektar ... Uboga vrvica ! Kaj je s preostalimi trtami in vodili, navodilo ne pove. Uši pa najbrž po principu "vrane družijo se rade, ...

Confidor SL2000, ni čudno da je tako dober !

In če je res tako dober, ni drag, pa tudi navodila nekaj stanejo.

Vodni stres '96

Letos je najbolj otreslo goldinge, ki so se junija gredli na vročem soncu brez vode in niso bili več rosno mladi.

HMELJARJI !

**Vrvico za hmelj
je možno nabaviti
po ugodni ceni
tudi na**

Hmezad Export-Import.

**Informacije in naročila:
tel.: 063/715-230
najkasneje do 10. 12. 1996.**

Kup sladkorne pese pred hmeljarno je iz leta v leto višji. Podobno kot hmelju prija tudi sladkorni pesi globoko prerahljana zemlja. Očitno pa je pesa tudi hmeljarjem vedno bolj všeč.

TEKSTILNA TOVARNA *Motvoz in platno*

1290 GROSUPLJE — TABORSKA 34
Telefon: (061) 761-311, 763-253; Fax: (061)

70/1996

5000003603 11/12

COBISS

Za potrebe kmetijstva proizvajamo:

1. Vodila za hmelj

PP TIP 1000, 2000, 1300, 1500 UVS
(zagotovljena kakovost, ki je pridobljena s
25-letnimi izkušnjami na slovenskih hmeljiščih)

2. Vse vrste veziv za baliranje sena in slame

- PP veziva TIP 320, 500, 800
 - sisal veziva TIP 0,15 in 0,40
- Za vse vrste balirnih strojev
- za okrogle bale do 700 kg
- za kvadratne bale od 20 do 50 kg

**3. PP kontejner vreče za prevoz in
skladiščenje krmil, semen, koruze,
pšenice, umetnih gnojil.**

**4. Polipropilenske tkane vreče za
pakiranje žitaric**

- različne dimenzije
- različne kvalitete
- različne barve
- možnost tiskanja vreč

**5. PP in PE vreče za pakiranje sadja
in zelenjave**

**6. Tkanina in vreče za pokrivanje
koritastih silosov**

Tkanina ščiti folijo pred mehanskimi
poškodbami, vrečke za pesek, dim. 24 x 125
cm, črne barve namenjene za obtežitev tkanine
oz. folije, ki zaradi načina izdelave
omogočajo optimalno zaščito krme.

1920

TRADICIJA - ZNANJE - IZKUŠNJE

SREČNO '97 SREČNO '97 SREČNO '97 SREČNO '97 SREČNO '97 SREČNO '97 SREČNO '97 SREČNO '97

Celjska c. 7, 3310 Žalec

telefon n.c.: (063) 715-311

telefax: (063) 711-131

AGRINA TRGOVINA ŽALEC sporoča, da bo v tudi v
letu 1997 nudila ves repromaterial za proizvodnjo
hmelja. Že zdaj nudi repromaterial za izgradnjo
oziroma obnovo hmeljskih žičnic (žica 2x2,5 in 2x2,3,
atestirane spojke Al 13/3, natezni in siderni vijaki,
vijaki s kavljem in ostalo), hkrati pa vam

**želimo vesel Božič in srečno Novo leto 1997
z veliko uspeha pri hmeljarjenju.**